

2017. aasta I poolaasta aruanne

Sisukord

Sissejuhatus	3
Eelarve täitmise aruanne	8
Kindlustatute arv.....	11
Tulud	12
Kulud	14
Ravikindlustuse kulud.....	15
1. Tervishoiuteenused.....	15
1.1. Haiguste ennetamine.....	16
1.2. Üldarstiabi	18
1.3. Eriarstiabi	22
1.4. Õendusabi	43
1.5. Hambaravi.....	47
2. Tervise edendamine	50
3. Kindlustatutele kompenseeritavad ravimid.....	51
4. Ajutise töövõimetuse hüvitised	53
5. Meditsiiniseadmete hüvitised.....	56
6. Eesti kindlustatu ravi välisriigis.....	57
7. Hambaravi- ja proteesihüvitised.....	58
8. Muud kulud.....	59
8.1. Täiendav ravimihüvitis.....	59
8.2. Euroopa kindlustatu tervishoiuteenused	60
Haigekassa tegevuskulud.....	61
Bilanss.....	63
Tulemiaruanne.....	64

Sissejuhatus

Haigekassa tegevuse eesmärk on ravikindlustushüvitiste võimaldamine kindlustatud isikutele vastavalt ravikindlustuse seadusele ja teistele õigusaktidele ravikindlustuse eelarves ettenähtud vahendite piires.

2016. aasta septembris kinnitas haigekassa nõukogu Eesti Haigekassa arengukava aastateks 2017–2020, mis seab haigekassale arengusuunad ning strateegilised eesmärgid järgnevas neljaks aastaks:

- ravikindlustushüvitiste kättesaadavuse tagamine kasutades vahendeid otstarbekalt;
- tervishoiusüsteemis pakutavate teenuste kõrge kvaliteedi toetamine;
- inimeste terviseteadlikkuse kujundamine ja tervisekäitumise suunamine;
- esmaklassilist ravikindlustust pakkuva organisatsiooni arendamine.

Juunis kinnitas nõukogu Eesti Haigekassa 2017–2019. aasta tulemuskaardi. Strateegiliste eesmärkide täitmiseks oleme suunanud oma tegevused kindlustatutele, partneritele, tervishoiusüsteemile ja organisatsioonile.

Haigekassa ülesannete teostamiseks kinnitas nõukogu [2017. aastaks haigekassa eelarve](#) summas 1,1 miljard eurot, millest I poolaastaks planeeriti vahendeid 563 miljonit eurot.

Kindlustatule suunatud tegevused

2017. aasta algul jõustus uus Eesti Haigekassa tervishoiuteenuste loetelu määrus. Alanud aastast lisandus hüvitatavate raviteenuste hulka lisaks mitmetele teistele teenustele täiendav kiiritusravi võimalus vähiravis ja insuldiravis. Ravimite loetellu lisandusid rinnakasvaja, melanoomi ehk pahaloolumulise naha pigmendirakkude kasvaja ning Pompe'i tõve ravimid. Samuti lisandusid uued ravimid raske astma, südamepuudulikkuse ning leukeemia raviks. Uuenes hambaravi, ortodontia ning näo- ja lõualuukirurgia teenuste loetelu. Lisaks kaasajastati arsti ja õe vastuvõttude ning voodipäevade piirhindasid. Tervishoiuteenuste loetelu uuendamisega laiendati perearsti ja eriarsti vahelist e-konsultatsiooni teenust veel kolmele erialale – nefroloogia, sisehaigused ja psühhiaatria. Alates 2017. aastast on võimalik saada e-konsultatsiooni teenust juba 16 erialal.

Alates veebruarist avati eesti.ee portaalis uus teenus Andmejälgija, mis võimaldab inimestel näha elektroonilisel kujul infot nende isikuandmete kasutamise kohta erinevates X-teega ühendatud andmekogudes. Haigekassa teenustest ühendati Andmejälgijaga digiresepti andmekogu, mille kaudu saavad inimesed näha endale kuuluvate retseptide vaatamisi ehk logikirjeid.

I poolaastal viidi läbi kaks laiaulatuslikku naistele suunatud kampaaniat rinnavähi ja emakakaelavähi sõeluuringute teemal, kus eesmärgiks on tõsta naiste ja elanikkonna teadlikkust ning suurendada teenusega hõlmatust sihtrühma seas. Veebruaris toimus teavituskampaania perearsti nõuandetelefonist 1220. Perearsti nõuandetelefoni kampaania eesmärgiks on suunata inimene esmase ja mitte eluohtliku tervisehäda korral pöörduma nõuandetelefonile.

Oleme elanikkonna teavitamise käigus intensiivsemalt julgustanud kliente pöörduma haigekassa poole ja sellest tulenevalt oleme 2017. aasta I poolaastal lahendanud isikupõhiseid kliendipoolseid pöördumisi oluliselt enam võrreldes varasemate aastatega.

Märtsist jõustus tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muudatus, millega registreeritakse vastsündinu automaatselt ema perearsti nimistusse. Sellega muutub vastsündinule perearsti saamine lihtsamaks, sest vanemad ei pea eraldi avaldust esitama. Nendel juhtudel, kus emal pole perearsti, saab aidata lapsele perearsti määramisega sünnitusabi osutaja koos Terviseametiga. Kõigile lapsevanematele jääb endiselt võimalus avalduse alusel lapse perearsti vahetada.

Juunis toimus iga-aastane tervise edenduse konverents, mis sel aastal keskendus vanemaealiste inimeste tervisele ja elukvaliteedile. Konverentsil tutvustati üle-euroopalise vanemaealiste uuringu SHARE 2015. aasta Eesti tulemusi, räägiti kognitiivsest vananemisest ja dementsusest ning vanemaealiste vaimsest tervisest ja seda mõjutavatest teguritest laiemalt. Konverentsil tutvustati erinevate loovteraapiate rakendamise võimalusi aktiivsena vananemise toetamisel, praktilisi soovitusi mäluhäirete ennetamiseks. Jagati eakate endi algatatud ja kohalike omavalitsuste toetatud erinevaid praktikaid Eestist liiklusohutuse, sotsiaalse kaasatuse ja aktiivse elustiili edendamise ning keskenduti kroonilise haigusega inimeste toimetuleku toetamise võimalustele tervishoiu- ja sotsiaalsektori koostöös.

2017. a I poolaastal töötati välja kava muuta täiendav ravimihüvitis mitterahaliseks hüvitiseks, mille kodanik saab kätte apteegis ravimite ostmisel ilma taotlust esitamata. Hüvitise väljatöötamise käigus langetati ka hüvitise alusmäära summat, seniselt 300-lt eurolt 100-le eurole. Projekti eeldab arendusi retseptikeskuses ja toob lisakulu ravikindlustusele hinnanguliselt 3 miljonit eurot. Muudatusest saavad kasu inimesed, kelle kulutused soodusravimitele (va piirhinda ületav osa) ületavad aastas 100 eurot. Selliseid inimesi on hinnanguliselt 125 tuhat.

Käesoleval aastal toimub haigekassa eestvedamisel rinnavähi riikliku tegevusjuhendi uuendamine eesmärgiga kokku leppida ja kehtestada rinnavähi sõeluuringuprogrammi korralduslikud küsimused ja üleriigiline tervikkäsitlus vastavalt EL rinnavähi skriiningu tegevusjuhendile, Euroopa Komisjoni soovitudele ja Eesti tervishoiusüsteemile, sh sihtgrupi laiendamine, sõeluuringu läbiviimise meetoodilised alused, sest tõenduspõhiselt suudab hästi korraldatud sõeluuring vähendada rinnavähki suremust 20%. Töö korraldamiseks moodustati 2017. aasta I poolaastal, haigekassa poolt juhitud, rinnavähi sõeluuringu töörühm.

I poolaastal jätkus 2016. aasta II poolaastast käivitunud jämesoole varajase avastamise sõeluuringu teavituskampaania. Sõeluuringus on oodatud osalema 60 kuni 69-aastased ravikindlustatud mehed ja naised. 2017. aasta I poolaastal on jämesoole varajase avastamise sõeluuringu hõlmatus võrreldes 2016. aasta II poolaastaga kasvanud ligi 4 korda – 3 255 isikult 12 016 isikuni.

Koostöös Eesti Perearstide Seltsiga töötati välja esmatasandi tervisekeskuste teenuste ostmispõhimõtted, mis rakendusid õigusaktides alates 1. juulist 2017. aastal. Samuti koostati tervisekeskuste rahastamise taotlemiseks taotluse vorm ning ühetaolisega taotluste käsitlemiseks taotluse menetlejatele juhised.

I poolaastal keskendusime 1. juulist rakendunud täiskasvanute mitterahalise hambaravi hüvitise ettevalmistustele. Alates juulist tasub haigekassa ravikindlustusega täiskasvanu hambaravi eest aastas kuni 30 eurot. 30-eurost hüvitist saab kasutada arstikülastusel kuni poole raviarve eest tasumiseks ning ülejäänud osa arvest tasub patsient. Eakatele, rasedatele, alla 1-aastaste laste emadele ja suurenenud hambaravi vajadusega inimestele suureneb hambaravihüvitis kuni 85 euronit aastas. Kogu arveldus toimub elektroonselt haigekassa ja lepingupartnerite vahel. Täiskasvanute hambaravihüvitis aitab tagada vajalike hambaraviteenuste kättesaadavuse, julgustab inimest minema esmasele hambaravi visiidile ja motiveerib suu tervise eest rohkem hoolt kandma. Alates 1. juulist hakkab kehtima ka uus täiskasvanu hambaproteesihüvitise määrus. Proteesihüvitist on võimalik kasutada kolme aasta peale summas 260 eurot.

Alates 1. juulist jõustus ravikindlustuse seaduse muudatus, mille alusel on õigus saada hooldushüvitist ka hooldajal, kes põetab alla 19-aastast kindlustatud inimest, kellel on puue. Haigekassa maksab hüvitist määraga 80% kuni 14 järjestiku päeva eest. Hooldushüvitist makstakse hoolduslehele märgitud töö- või teenistuskohustustest vabastuse esimesest päevast alates.

Partnerile

Tervishoiuteenuste eelarve koostamiseks viidi eelmisel aastal läbi kindlustatute ravivajaduse hindamine ehk nõudluse hindamine. Hindamisel arvestati, kui suur on maakonnas elavate kindlustatute oodatav vajadus tervishoiuteenuste järele 2017. aastaks. Haigekassa nõukogu kinnitas ka tervishoiuteenuste eelarve. 2017. aastaks hinnatud tervishoiuteenuste nõudlus ja eelarve võimalustega korrigeeritud nõudlus ehk rahastatav nõudlus on kättesaadav [haigekassa kodulehelt](#).

2017. aasta lepingute sõlmimisel lähtuti juhatuse poolt kinnitatud lepingute planeerimise suunistest, mis järgivad kvaliteetse ravi ühtlase kättesaadavuse tagamise põhimõtteid ning hinnatud põhjendatud nõudlust.

2017. aasta riigieelarvest eraldati haigekassa eelarvesse eriarstiabi kättesaadavuse parandamiseks 10 miljonit eurot, eesmärgiga suurendada kardioloogia ja neuroloogia statsionaarse ravi ning bioloogilise ravi kättesaadavust. 2017. aasta Lepingutesse said täiendava lisarahastuse 6 haiglat (Põhja-Eesti Regionaalhaigla, Ida-Viru Keskhaigla, Tartu Ülikooli Kliinikum, Lääne-Tallinna Keskhaigla, Ida-Tallinna Keskhaigla, Pärnu Haigla) statsionaarse neuroloogia ja kardioloogia erialal. Lisarahastuse tulemusena on statsionaarses kardioloogias võrreldes eelmise aastaga suurenenud teenuse osutamise maht ja tõusnud südameinfarkti preventatiivne tegevus. Statsionaarses neuroloogias on võrreldes eelmise aastaga insuldihaigete ravi koondunud rohkem piirkondlikesse haiglatesse ja Ida-Viru Keskhaiglasse, ning vähenenud insuldihaigete ravi üldhaiglates. Mõlemal erialal on paranenud teenuse kättesaadavus ja vähenenud ületöö maht.

2017. aasta I poolaastal jätkusid üldarstiabi teenuse kättesaadavuse kohapealsed kontrollid senise metoodika alusel. Vähesel määral muudeti järelkontrollide läbiviimise aluseid. Töönäitajate osas koostati ülevaade 2016. aasta pearahasiseste tegevuste kasutamisest ja lisati uuendatud formaadis ülevaade haigekassa kodulehele. Lepiti kokku järgmisena kirjeldatavad indikaatorid. Koostati juhend üldarstiabi lepingupartneritega regulaarsete kohtumiste läbiviimiseks alates käesoleva aasta juunist. Koostamisel on juhend ravidokumentide kontrolli läbiviimiseks üldarstiabis. Osalesime MTÜ Eesti Perearstide Seltsi poolt üldarstiabi ravi rahastamise lepingut omavate tervishoiuteenuse osutajate kvaliteedi hindamise üldpõhimõtete ja 2017. aasta auditeerimise töökorralduse kokkuleppimises ja auditeerimise ettevalmistamises.

Jätkasime üldarstiabi teenuseosutajate kvaliteedihindamisega. Kvaliteedihindamise eesmärk on kvaliteedijuhtimissüsteemi rakendamise hindamine üldarstiabi teenust osutavates asutustes. Hindamine toimub üldarstiabi teenuseosutaja põhiselt ning põhineb hindamisele eelnenud kalendriaasta tegevusel. 2016. aasta tegevuse kohta esitas oma andmed 315 üldarstiabi teenuseosutajat. Kvaliteedihindamise tulemuste alusel makstakse üldarstiabi teenuseosutajatele kvaliteedijuhtimise lisatasu.

Jätkasime 2 korda aastas toimuvate infopäevadega perearstidele. Infopäevadel käsitleti erinevaid teemasid, mh õigusaktide muudatuste tutvustamine, üldarstiabi lepingu muudatuste selgitamine, üldarstiabi teenuse kättesaadavuse probleemide arutelu ja e-konsultatsiooni rakendumine.

2017 I poolaastal hakati juurutama perearstide kohapeal külastuste tegevust. Toimus üks kohtumine, mille tagasiside osalenud arstidelt oli igati positiivne. Kohapealsete kohtumistega jätkatakse teisel poolaastal.

Projekti „Eesti Haigekassa strateegilise ostmise analüüs“ raames viidi 2017. aasta I poolaastal läbi Eesti Haigekassa valikupartnerite valiku põhimõtete analüüs ning 3 strateegilise ostmise seminari – „EHK strateegilise ostmise tegevuskava arutelu“, „GKS metoodika“ ja „Nõudluse metoodika arutelu ning strateegilise ostmise II etapi arutelu“.

Mais muudeti tagasiulatuvalt 1. aprilli seisuga Eesti Haigekassa tervishoiuteenuste loetelu määrust seoses palgakomponendi muutusega. Loetelu muutmisel lähtuti Eesti Haiglate Liidu, Eesti Kiirabi Liidu, Eesti Perearstide Seltsi, Eesti Arstide Liidu, Eesti Tervishoiutöötajate Kutseliidu ja Eesti Õdede Liidu 16. veebruaril 2017 allkirjastatud eelkõkkuleppest. Lisaks muudeti tervishoiuteenuste loetelus diagnoosipõhiste kompleksteenuste (DRG) piirhindu tulenevalt palgakomponendi muudatustest.

Mais sõlmiti kõikide meditsiiniseadmete müüjatega uued lepingud, milles on sätestatud oluliselt ulatuslikumalt haigekassa lepingulise järelevalve õigused. Uute lepingute eesmärk on muuhulgas võimaldada haigekassale suurem ligipääs toodete müügiga seotud dokumentidele, kontrollimaks nende vastavust õigusaktidele ja lepingule, sh kindlustatutele esitatud arvetele.

Jätkasime 2 korda aastas toimuvate piirkondlike ja keskhaiglate juhtkonna ja EHK juhtkonna vahelised kohtumistega. 2017. a I poolaasta kohtumised toimusid ajavahemikul 09.05.2017-31.05.2017. a raviasutustes kohapeal. Kohtumistel käsitleti erinevaid teemasid mh tervishoiuteenuste nõudluse hindamise metoodika, ravikvaliteedi indikaatorite väljatöötamine, 2017. aasta statsionaarse neuroloogia ja kardioloogia lisarahastus, ootused ja jälgimine ja raviasutuse poolt tõstatatud küsimused. Ülesjäänud probleemkohtade lahendamiseks on väljatöötamisel koostöös halduritega abinõudeplaan.

Tervishoiusüsteemi arendamine

Alates 2015. aastast on haigekassa teinud koostööd Maailmapangaga, et ennetada haiguseid ning muuta tervishoiuteenuste kättesaadavust ja arendada tervishoiusüsteemi. Koostöö üheks eesmärgiks on töötada välja mudel, mille abil võimaldada perearstidel tuvastada oma nimistus patsiente, kelle puhul ennetavate, nõustavate ja jälgivate tegevuste elluviimine tooks enim kasu tervisele ja elukvaliteedile. Täna on Maailmapank koostöös haigekassa ja projektis osalevate perearstidega töötanud välja tõendus põhise riskipatsientide mudeli ning alustanud veebruarist mudeli piloteerimist. Mudeli piloteerimine on kavandatud Maailmapanga projektis osalevate perearstide praksistes. Kokku osaleb projektis 11 perearsti Eesti erinevatest piirkondadest. Pilootprojekti kestvuseks on planeeritud 6 kuud, lõpptähtaeg 31. august 2017.

Maikuu esitas Eesti Haigekassa EASile koostöös Sotsiaalministeeriumiga ühistaotluse tervishoiu otsustustoe projekti rahastuseks eesmärgiga luua kliinilise otsustustoe ning personaalmeditsiini otsustustoe platvormid ning võimalused

nende kasutamiseks Eesti tervishoiusüsteemis. EAS andis oma heakskiidu projektide elluviimiseks. II poolaastal valmistatakse koostöös Sotsiaalministeeriumi ning Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusega ette hange otsustustoe platvormi hankimiseks ja juurutamiseks.

I poolaastal sai valmis müügiloata ravimite arendusprojekt, mille tulemusena toimub müügiloata ravimite menetlemise protsess digitaalselt retseptikeskuses – müügiloata ravimile digiretsepti koostamisel läheb sellest automaatselt koostatud taotlus ka Ravimiametile. Juhul kui Ravimiamet taotluse rahuldab, teavitatakse sellest arsti e-posti teel ning retsept muutub väljaostetavaks igas apteegis. Muudatus lihtsustab müügiloata ravimite taotlemist ja kiirendab ravimi jõudmist patsiendini.

2017. aasta I poolaastal kiideti Ravijuhendite Nõukoja poolt heaks 4 ravi- ja patsiendijuhendit. Patsiendijuhendites esitatava informatsiooni kvaliteedi ja arusaadavuse parandamise eesmärgil viisime esimest korda läbi fookusgrupi uuringud ka vene keeles. 2017.a. I poolaastal said Ravikvaliteedi Indikaatorite Nõukojas esmase kinnituse eesnäärmevähi, kardioloogia ja psühhiaatria erialal skisofreenia spektri kliinilised indikaatorid.

I poolaastal valmistati ette terviklik ravikvaliteedi raport, mis koondab Eesti Haigekassa poolt varasematel aastatel eraldiseisvana avaldatud kolm tervishoiusüsteemi mõõdikute komplekti – kliinilised indikaatorid, tervishoiusüsteemi integreerituse indikaatorid ning haiglavõrgu tagasisidearuande indikaatorid. I poolaastal lõpetati ühtse partnerite haldamise infosüsteemi vajaduse kirjeldamine ning kuulutati välja hange platvormi arendaja leidmiseks. Partnerite haldamise infosüsteemi eesmärk on koondada lepingute sõlmimise, muutmise ja jälgimise andmed, tegevused ning infovahetus ja suhtlus partneritega ühest kohast hallatavaks ning jälgitavaks.

Organisatsioon

Arengukava ülesannete täitmiseks on koostatud tööplaanid, mille täitmist jälgitakse regulaarselt.

2017. aasta algul jagas Eesti Kvaliteediühing tunnustusi 2016. aasta tublimatele kvaliteedi tegudele. Kvaliteedi Tegu 2016 võitjaks tuli Eesti Haigekassa ravimite koostoime projektiga, mille eesmärk on tõsta ravikvaliteeti ja suurendada patsiendiohutust. Ravimite koostoime andmebaas võimaldab arstidel ja apteekritel hinnata ravimite koostoimeid ning võimalusel asendada need ohutuma alternatiiviga.

Jätkame organisatsioonis pädevuse arendamise protsessiga, mis ühendab töötaja- ja tööandjakoolituse ja arendamisega seotud initsiatiivid, tagades seeläbi tööks vajalikud teadmised ning oskused. Pädevusmudelil on määratletud iga ametikoha kohta kvalifikatsioon, mis on optimaalne tööülesannete täitmiseks nõutaval tasemel. Arendusvestluste käigus hinnatakse, milliseid oskusi või teadmisi meeskond vajab, et viia ellu haigekassale püstitatud eesmärgid. Lepitakse kokku koolitus- ja arendustegevused ja perioodi lõppedes hinnatakse nende tulemuslikkust ning pannakse paika uued arenguvajadused. I kvartalis lõppes piloot uue pädevusmudeli alusel peetavatest arendusvestlustest, hinnang tulemustele antakse 2018 I kvartalis.

Aasta alguses arendati haigekassas kasutusolevat dokumendihaldussüsteemi puhkusekorralduste ning lähetuskorralduste vormistamise ja esitamise osas. Arendus annab töötajatele võimaluse jälgida enda vormistatud dokumente ning kiirendab elektroonset menetlemist.

Veebruarist võttis haigekassa kasutusele haldusarvete esitamise, kinnitamise ning raamatupidamise kannete elektroonseks menetlemiseks e-arvekeskuse. E-arvekeskuse teenuse osutamiseks on sõlmitud leping AS-ga Eesti Post.

I poolaastal uuendati ja kiideti juhatusel poolt heaks haigekassa pikaajaline finantsprognos. Samuti uuendati ja kinnitati juhatusel poolt nõudluse planeerimise meetodika.

Koostöös Tarkvara Tehnoloogia Arenduskeskus OÜ-ga valmistati ette ja avalikustati haigekassa kodulehel haigekassa finantsnäitajate infograafika. Infograafika on leitav [haigekassa kodulehelt](#).

Organisatsiooni põhiprotsesside jätkusuutlikkuse ja tõrketaluvuse tagab ajakohane talitluspidevusplaan. Et tagada organisatsiooni protsesside tõrgeteta toimimine, oleme uuendamas olulisemate protsesside talitluspidevuse plaane.

Ette on valmistatud Eesti Haigekassa arengukava aastateks 2018–2021, mis kinnitatakse augustis nõukogu poolt koos 4 aasta eesmärkide täitmist jälgivate mõõdikutega. Arengukava seab haigekassale arengusuunad ning strateegilised eesmärgid järgnevatel aastatel.

Erinevate kontrollimeetmete tõhustamiseks oleme I poolaastal ette valmistanud välised auditid parima ekspertteadmiste kasutamiseks.

Eelarve täitmise aruanne

Tabel 1. 2017. aasta I poolaasta eelarve täitmine tuhandetes eurodes

	2016 I poolaasta tegelik	2017 I poolaasta eelarve	2017 I poolaasta tegelik	Eelarve täitmine	Muutus võrreldes 2016 I poolaastaga
HAIGEKASSA TULUD					
Sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa	507 174	540 769	544 904	101%	7%
Tulud kindlustuslepingute alusel	691	719	736	102%	7%
Sissenõuded ja tulud ravikindlustushüvitistelt	508	677	575	85%	13%
Finantstulud	105	109	11	10%	-90%
Muud tulud	2 388	7 132	6 519	91%	173%
EELARVE TULUD KOKKU	510 866	549 406	552 745	101%	8%
RAVIKINDLUSTUSE KULUD					
Tervishoiuteenuste kulud	383 562	398 773	410 477	103%	7%
Haiguste ennetamise kulud	4 147	4 888	4 725	97%	14%
Üldarstiabi kulud	50 687	53 884	55 591	103%	10%
Eriarstiabi kulud	301 390	309 376	321 256	104%	7%
Õendusabi kulud	15 064	16 008	15 983	100%	6%
Hambaravi kulud	12 274	14 617	12 922	88%	5%
Tervise edendamise kulud	491	717	839	117%	71%
Kindlustatutele kompenseeritavate ravimite kulud	67 825	64 924	61 728	95%	-9%
Ajutise töövõimetuse hüvitiste kulud	72 819	78 057	78 188	100%	7%
Meditsiiniseadmete hüvitise kulud	4 670	4 990	4 646	93%	-1%
Eesti kindlustatute ravi välisriigis	3 355	3 869	5 165	133%	54%
Hambaravi- ja proteesihüvitiste kulud	5 019	5 118	4 873	95%	-3%
Muud kulud	1 101	1 152	1 065	92%	-3%
Ravikindlustuse kulud kokku	538 842	557 600	566 981	102%	5%
HAIGEKASSA TEGEVUSKULUD					
Tööjõukulud	3 007	3 221	3 049	95%	1%
Majandamiskulud	776	858	891	104%	15%
Infotehnoloogia kulud	684	495	471	95%	-31%
Arenduskulud	153	94	53	56%	-65%
Muud tegevuskulud	377	391	238	61%	-37%
Haigekassa tegevuskulud kokku	4 997	5 059	4 702	93%	-6%
EELARVE KULUD KOKKU	543 839	562 659	571 683	102%	5%
TULEM	-32 973	-13 253	-18 938	-	-

2017. aasta I poolaasta eelarve mahuks planeerisime 563 miljonit eurot, mille täitmine oli 102%. I poolaasta tulem on miinus 18,9 miljonit eurot, mis on 5,7 miljonit eurot negatiivsem prognoositust, kuid 14,1 miljonit positiivsem 2016. aasta I poolaasta tulemusest.

I poolaasta eelarve täitmist on mõjutanud:

- sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa laekumine– 2017. aasta I poolaastal laekus tuludesse sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa 4,1 miljonit eurot rohkem kui eelarves planeeriti;
- tervishoiuteenuste eelarve ületäitmine, mis tuleneb peamiselt eriarstiabi kasutusest. I poolaasta eriarstiabi eelarve täitmine on 4% üle planeeritu. Ületäitmist mõjutab tervishoiuteenuse osutajatelt haigekassale tasumiseks esitatud lepingumahtu ületav töö ning ülikallite ravijuhtude kasv võrreldes eelmise aasta sama perioodiga.

Tabel 2. Olulisemad näitajad aastatel 2012–2017 I poolaasta

	2012 I poolaasta	2013 I poolaasta	2014 I poolaasta	2015 I poolaasta	2016 I poolaasta	2017 I poolaasta	Muutus võrreldes 2016 I poolaastaga
Kindlustatute arv perioodi lõpus	1 244 486	1 238 548	1 231 973	1 235 761	1 221 944	1 240 529	2%
Haigekassa tulud (tuhat eurot)	391 543	416 107	445 943	477 931	510 866	552 745	8%
Ravikindlustuse kulud (tuhat eurot)	392 111	420 421	462 551	498 210	538 842	566 981	5%
Haigekassa tegevuskulud (tuhat eurot)	3 583	3 749	4 092	4 506	4 997	4 702	-6%
Tervishoiuteenuste olulisemad näitajad							
Perearstiabi näitajad							
Perearstiabi rahastamine (tuhat eurot)	34 983	37 766	40 948	45 572	50 687	55 591	10%
Perearstiabi kasutanud inimeste arv	771 543	813 863	799 163	822 142	830 052	838 202	1%
Eriarstiabi näitajad							
Eriarstiabi rahastamine (tuhat eurot)	227 751	241 630	270 423	286 484	301 390	321 256	7%
Eriarstiabi ravijuhtu keskmine maksumus (eurot)							
ambulaatorne ravi	52	55	64	68	73	76	4%
päevravi	427	441	470	502	535	560	5%
statsionaarne ravi	1 127	1 173	1 279	1 353	1 423	1 736	22%
Eriarstiabi kasutanud inimeste arv	594 199	593 305	598 603	599 039	602 878	590 492	-2%
ambulaatorne ravi	575 183	573 696	579 650	580 132	584 633	574 792	-2%
päevravi	28 889	28 670	30 618	31 016	32 325	32 591	1%
statsionaarne ravi	88 379	88 796	88 590	87 247	84 761	75 114	-11%
Ambulaatorsete vastuvõttude arv	1 936 946	1 921 049	1 950 418	2 063 889	2 112 314	2 074 162	-2%
Keskmine statsionaarsel ravil viibimine päevades	6,0	6,0	5,9	5,9	5,9	6,2	5%

Õendusabi näitajad							
Õendusabi rahastamine (tuhat eurot)	8 269	9 846	11 946	14 599	15 064	15 983	6%
Õendusabi kasutanud inimeste arv	10 488	11 390	11 539	11 805	11 410	11 790	3%
Hambaravi näitajad							
Hambaravi rahastamine (tuhat eurot)	9 549	9 810	10 352	11 671	12 274	12 922	5%
Hambaravi kasutanud inimeste arv	108 084	110 950	112 114	115 611	117 007	113 675	-3%
Ravimihüvitiste näitajad							
Soodusravimite kompenseerimine (tuhat eurot)	49 173	51 266	53 881	55 958	67 825	61 728	-9%
Soodusravimeid kasutanud inimeste arv	692 970	706 687	703 070	711 584	707 242	706 100	0%
Soodusretseptide arv	3 554 088	3 841 608	3 963 467	4 054 872	4 101 851	4 115 693	0%
Soodusretsepti keskmine maksumus haigekassale (eurot)	13,8	13,3	13,6	13,8	16,5	15,0	-9%
Soodusretsepti keskmine maksumus patsiendile (eurot)	6,7	6,4	6,4	6,7	6,7	6,8	1%
Töövõimetushüvitiste näitajad							
Töövõimetuse tasumine (tuhat eurot)	46 745	53 230	56 530	65 129	72 819	78 188	7%
Töövõimetushüvitisi kasutanud inimeste arv	150 042	175 230	160 748	179 195	186 219	196 859	6%
Haigekassa hüvitatud töövõimetuspäevade arv	2 759 700	2 906 572	2 838 093	3 092 465	3 201 429	3 311 569	3%
Ühe päeva töövõimetuse hüvitise maksumus (eurot)	16,9	18,3	19,9	21,1	22,7	23,6	4%
Välisravi rahastamine							
Eesti kindlustatute ravi rahastamine välisriigis (tuhat eurot)	2 722	2 776	3 343	3 387	3 355	5 165	54%

Kindlustatute arv

Tabel 3. Kindlustatute arv

	30.06.2016*	31.12.2016	30.06.2017	Muutus 12 kuu jooksul (inimeste arv)	Muutus 6 kuu jooksul (inimeste arv)
Töötavad kindlustatud inimesed	609 337	604 781	618 945	9 608	14 164
Kindlustatutega võrdsustatud inimesed	581 451	586 512	577 608	-3 843	-8 904
Muud kindlustatud inimesed	44 308	45 984	43 976	-332	-2 008
Riigi kindlustatud inimesed	41 585	43 073	40 975	-610	-2 098
Välislepingu alusel kindlustatud inimesed	2 182	2 356	2 434	252	78
Vabatahtliku lepingu alusel kindlustatutega võrdsustatud inimesed	541	555	567	26	12
Kokku	1 235 096	1 237 277	1 240 529	5 433	3 252

*30.06.2016 andmeid on korrigeeritud.

Ravikindlustusele on õigus Eesti alalisel elanikul, tähtajalise elamisloa või elamisõiguse alusel Eestis elavatel inimestel, kelle eest makstakse või kes maksavad iseenda eest sotsiaalmaksu, samuti nende inimestega ravikindlustuse seaduse või vastava lepingu alusel võrdsustatud inimestel.

Ravikindlustuse statistikas on eri alustel ravikindlustatud inimesed jagatud viide rühma:

- **töötavad kindlustatud** – tööandja poolt kindlustatud inimesed, füüsilisest isikust ettevõtjad (sh nende tegevuses osalevad abikaasad), juhtimisorgani liikmed, võlaõigusliku lepingu sõlminud inimesed;
- **kindlustatutega võrdsustatud** – pensionärid, lapsed, õpilased, rasedad, ülalpeetavad abikaasad;
- **riigi kindlustatud** – töötud, lapsehoolduspuhkusel olijad, puudega isiku hooldajad, ajateenijad;
- **välislepingu alusel kindlustatud** – teisest Euroopa Liidu (EL) liikmesriigist Eestisse elama asuvad pensionärid, teisest EL liikmesriigist Eestisse lähetatud töötajad, teise EL-i liikmesriiki lahkuvad Eesti pensionärid, Vene Föderatsiooni sõjaväepensionärid;
- **vabatahtliku lepingu alusel kindlustatutega võrdsustatud** – ravikindlustuse seadusest tulenevalt kindlustatud inimestega võrdsustamise lepingu alusel kindlustatud inimesed.

Statistiliselt arvestatakse eelkõige töötavate kindlustatute kategooriat. See tähendab, et kui inimesel on mitu kehtivat kindlustust, siis ravikindlustuse statistika andmeid topelt ei näidata. Seetõttu kajastuvad näiteks nii pensionärina kui töötava inimesena kindlustatute andmed vaid töötavate kindlustatute all.

Tulud

Tabel 4. Tulude eelarve täitmine tuhandetes eurodes

	2016 I poolaasta tegelik	2017 I poolaasta eelarve	2017 I poolaasta tegelik	Eelarve täitmine
Sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa	507 174	540 769	544 904	101%
Tulud kindlustuslepingute alusel	691	719	736	102%
Sissenõuded ja tulud ravikindlustushüvitistelt	508	677	575	85%
Finantstulud	105	109	11	10%
Muud tulud	2 388	7 132	6 519	91%
Kokku	510 866	549 406	552 745	101%

Sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa

Kõige enam mõjutas haigekassa tulude eelarve täitmist sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa. 2017. aasta I poolaastal on sotsiaalmaksu ravikindlustuse tulu olnud 4,1 miljonit eurot suurem prognoositust. Võrreldes 2016. aasta I poolaastaga on tulu kasvanud 7,4%.

2017. aasta sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa planeerimisel lähtus haigekassa rahandusministeeriumi poolt koostatud prognoosist, milles prognoositi 2017. aastal sotsiaalmaksu ravikindlustuse tulu kasvu 9,4% võrreldes 2016. aasta eelarvega.

Tulud kindlustuslepingute alusel

Tulud kindlustuslepingute alusel saadakse kindlustatud isikuga võrdsustamise lepingust ja Eestis elavate Vene Föderatsiooni sõjaväepensionäride kindlustamisest.

Ravikindlustuse seaduse §22 järgi võib kindlustuseta isik ennast ise kindlustada, sõlmides haigekassaga lepingu ning tasudes igakuised kindlustusmaksed. Kindlustusmaks arutamise aluseks on Statistikaameti viimati avaldatud eelmise kalendriaasta Eesti keskmine kuine brutopalk, mis korrutatakse 0,13-ga. Kindlustusmaks suurus muutub igal aastal. Kindlustusmaks suurus ühe kalendrikuu eest oli kuni 31. märtsini 138,50 eurot ja alates 1. aprillist 149 eurot. 30. juuni seisuga oli kindlustatud isikuga võrdsustamise lepingu alusel kindlustatud 567 inimest ning I poolaastal saadi tulu 489 tuhat eurot.

Vene Föderatsiooni relvajõudude mittetöötavate pensionäride kindlustamisest saadi I poolaastal tulu 247 tuhat eurot. 30. juuni seisuga oli kindlustatud 342 inimest. Kuni 28. veebruarini 2017 tasus Vene Föderatsioon iga sõjaväepensionäri eest 114,17 eurot kuus ning alates 1. märtsist 118,08 eurot kuus. Ravikindlustusmaks kuutasu arutamisel on aluseks võetud 2016. aasta keskmine ravikulu vanusegrupis 70–79 eluaastat.

Sissenõuded ja tulud ravikindlustushüvitistelt

Sissenõuetena on kajastatud kindlustusfirmadele esitatud liikluskahju tagajärjel väljamakstud ravikindlustushüvitis ning tervishoiuteenuse osutajatele, apteekritele ja kindlustatutele kontrolli tulemusena esitatud nõuded.

Võrreldes 2016. aasta I poolaastaga on sissenõuetelt saadud tulu kasvanud 13%. 2017. aasta I poolaasta sissenõuetest 43% moodustavad kindlustusfirmadele esitatud liikluskahju sissenõuded, 36% tervishoiuteenuse osutajatele ning 8% apteekidele põhjendamatult tasutud summade eest esitatud nõuded ning 13% eraisikutele esitatud nõuded.

Finantstulud

Haigekassa saab rahandusministeeriumiga sõlmitud hoiulepingu alusel riigi kontsernikontol hoitava raha jäägilt intressi, mille suurus on võrdne kassareservi tulususega. Tulusus sõltub poolaasta jooksul võlakirjaturu hinnaliikumisi mõjutanud sündmustest ja lühiajalise deposiidi intressimääradest.

I poolaastal sai haigekassa riigi kontsernikontol hoitava raha jäägilt intressi veebruaris ja aprillis kokku 11 tuhat eurot. Teistel kuudel oli kassareservi tulusus null.

Muud tulud

Muudest tuludest on olulisemad liigid eraldi riigieelarvest eriarstiabi kättesaadavuse tagamiseks, tulu sihtfinantseerimisest ning haigekassa poolt esitatud nõuded EL-i liikmesriikide kindlustatutele Eestis osutatud raviteenuste eest teiste liikmesriikide pädevatele asutustele. Muudes tuludes kajastatakse ka tulu raviteenuste arvete töötlemisest ning tegevuskulude ja ravikindlustuse kuludega seotud valuutakursi muutuste kasumid.

2017. aasta riigieelarvest eraldati Haigekassale eriarstiabi kättesaadavuse parandamiseks 10 miljonit eurot. Haigekassa I poolaasta eelarves on kajastatud sellest 5 miljonit eurot (täitmine 100%). Lisarahaga suurendatakse 2017. aastal kardioloogia ja statsionaarse neuroloogia kättesaadavust. Lisaks hakatakse täiendavalt hüvitama enam kui 200 inimesele bioloogilist ravi, mis oluliselt leevendab spetsiifiliste diagnoosidega patsientide ravivõimalusi.

2017. aasta I poolaastal sai haigekassa sihtfinantseerimise tulu 798 tuhat eurot. Ravikindlustuseks saadi riigieelarvest 713 tuhat eurot kunstliku viljastamise ja embrüokaitse seaduse alusel ravimite ning tervishoiuteenuste finantseerimiseks. Tegevuskuludeks saadi sihtfinantseerimist Vabariigi Valitsuse määruse alusel õppelaenu kustutamiseks ning Riigi Infosüsteemi Ametilt 85 tuhat eurot x-tee versiooni uuendamiseks.

I poolaastal esitas haigekassa EL-i liikmesriikide kindlustatutele Eestis osutatud raviteenuste eest teiste liikmesriikide pädevatele asutustele nõudeid 692 tuhande euro eest.

Kulud

Haigekassa kulude eelarve jaguneb ravikindlustuse kuludeks ja tegevuskuludeks.

2017. aasta ravikindlustuse eelarve planeerimisel lähtusime järgmistest põhimõtetest:

- pakkuda kindlustatutele laienenud valikut tõenduspõhiseid tervishoiuteenuseid, ravimeid ja meditsiiniseadmeid;
- hoida eriarstiabi ja statsionaarse õendusabi ravijuhtude arv stabiilsena;
- tagada tervishoiuteenuste kättesaadavus senisel tasemel, arvestades lisaks kvaliteetse ravi ühtlase kättesaadavuse tagamise põhimõtteid ja hinnatud põhjendatud nõudlust.

2017. aasta I poolaasta ravikindlustuse eelarve ületamine tuleneb eriarstiabi ja üldarstiabi vahendite planeeritust suuremast kasutusest.

Eriarstiabi eelarve täitmine

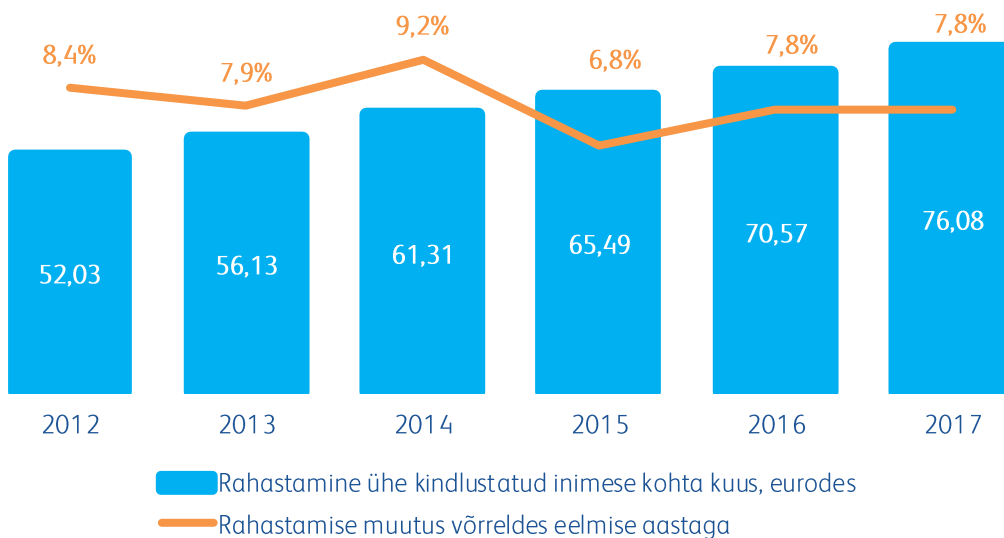
2017. aasta I poolaasta eriarstiabi eelarveks planeeriti 1,6 miljonit ravijuhtu summas 309 miljonit eurot, eelarve täitmine ravijuhtude osas oli 103% ning summa osas 104%. Eelarve ületäitmist on mõjutanud tervishoiuteenuse osutajatelt haigekassale tasumiseks esitatud lepingumahtu ületav töö. 2017. aasta I poolaastal esitasid tervishoiuteenuse osutajad lepingumahtu ületavat tööd 6,4 miljoni euro eest. Lisaks on eriarstiabi eelarve ületäitmist mõjutanud ülikallid ravijuhud. I poolaastal esitasid tervishoiuteenuse osutajad 34 ülikallist ravijuhtu summas 4,1 miljonit eurot.

Üldarstiabi eelarve täitmine

Esmatasandi eelarve täitmist on mõjutanud uuringufondi ennaktempos täitmine ning pearaha eelarve kvartalite vaheline jaotamine. Eelarve täitmine tasandub järgnevatel kuudel jooksul.

Keskised kulud ühe kindlustatud isiku kohta

Keskiste kulude arvutamise aluseks on haigekassa poolt rahastatud Eesti kindlustatutele osutatud teenused ning hüvitised. Keskised kulud ühe kindlustatud isiku kohta on aastast aastasse kasvanud. Võrreldes eelmise aastaga on 2017. aastal keskised kulud ühe kindlustatu kohta kuus kasvanud 8%. Kindlustatud inimeste vanuse järgi on keskised kulud kõige rohkem kasvanud 70–79-aastaste vanusegrupis.

Joonis 1. Ravikindlustushüvitiste rahastamine ühe kindlustatu kohta kuus aastatel 2012–2017

Ravikindlustuse kulud

1. Tervishoiuteenused

Tervishoiuteenuste eelarve planeerimisel lähtuti kindlustatute hinnatud ravivajadusest ehk nõudlusest tervishoiuteenuste järele. Igal aastal hinnatakse kindlustatute järgmise aasta nõudlust teenuste järele ehk prognoositakse ravijuhtude arvu. Nõudluse hindamine viiakse läbi kõikidel erialadel ja ravitüüpides maakondlikul tasemel, lähtudes kindlustatu elukohast. Tervishoiuteenuste nõudlus muutub aastate jooksul, selle põhjus on kindlustatute ealise ja soolise koosseisu muutumine, meditsiinitehnoloogia areng ning seadusandluse muutumine, kuid see ei ole otseselt seotud ravikindlustuse rahalise võimaluste piiratusega. Korrigeerides hinnatud nõudlust meie eelarveliste võimalustega, on tulemuseks rahastatav nõudlus ehk eelarve.

2017. aasta tervishoiuteenuste kogutellimuse rahalise mahu planeerimist mõjutas tervishoiuteenuste loetelu kaasajastamine:

- palgakomponendi kasv teenuse hinnas;
- uute teenuste ja ravimite lisandumine ning olemasolevate teenuste ja ravimite piirhindade muutmine vastavalt esitatud taotlustele;
- ravimite piirhindade muutmine seoses neis kirjeldatud toimeainete ühikuhindade muutusega;
- üldkulude kasv (IT komponent ja digitaalse pildi arhiveerimine);
- 2015. aastal kaasajastatud eriala teenuste piirhindade muutmine (kuni 10% piires) ning teenuste grupi/eriala teenuste paketi terviklik kaasajastamine;
- günekoloogia, hambaravi, ortodontia ning näo- ja lõulaluukirurgia teenuste nimekirja uuendamine;
- voodipäevade ja vastuvõttude kaasajastamine;
- esmatasandi teenuste paketi kaasajastamine, mis on muuhulgas vajalik tervisekeskuste rahastamise I etapi rakendamiseks alates 01.07.2017.

Tabel 5. Tervishoiuteenuste eelarve täitmine tuhandetes eurodes

	2016 I poolaasta tegelik	2017 I poolaasta eelarve	2017 I poolaasta tegelik	Eelarve Täitmine
Haiguste ennetamise kulud	4 147	4 888	4 725	97%
Üldarstiabi kulud	50 687	53 884	55 591	103%
Eriarstiabi kulud	301 390	309 376	321 256	104%
Õendusabi kulud	15 064	16 008	15 983	100%
Hambaravi kulud	12 274	14 617	12 922	88%
Kokku	383 562	398 773	410 477	103%

1.1. Haiguste ennetamine

Haigekassa poolt toetatud ennetusprojekte teostatakse kooskõlas riigi rahvastiku tervise arengukavaga ning haigekassa strateegiadokumentidega.

Haiguste ennetamise eesmärk on avastada inimese haiguseelne seisund võimalikult vara ja vältida haigestumist. Haiguste ennetamine toimub tervishoius igal tasandil. On oluline tähele panna, et haiguste ennetamise eraldiseisvast eelarvest toetatakse ainult osa haigekassa poolt finantseeritavatest ennetustegevustest. Eraldi eelarvestamise üheks põhjuseks on vajadus uusi ennetustegevusi väljaarendamise faasis sihipärasemalt toetada ja nende rakendumist jälgida, et tagada tegevuste detailne analüüs ja piisav sihtrühma hõlmatus. Nende eesmärkide saavutamisel on võimalik väljaarendatud ennetustegevused integreerida kas eri- või perearstiabi osaks.

Tabel 6. Haiguste ennetamise eelarve täitmine tuhandetes eurodes ja ravijuhtude arv

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta eelarve		2017 I poolaasta tegelik		Eelarve täitmine	
	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv
Koolitervishoid	2 611	153 414	2 768	156 656	2 822	159 070	102%	102%
Noorte reproduktiivtervise arendamine	564	14 973	607	17 441	553	14 060	91%	81%
Rinnavähi varajane avastamine	439	15 901	612	23 277	489	17 549	80%	75%
Emakakaelavähi varajane avastamine	137	7 000	172	7 666	165	8 078	96%	105%
Noorsportlaste tervisekontroll	396	4 865	555	5 427	470	5 314	85%	98%
Jämesoolevähi varajane avastamine	0	0	174	8 718	212	9 532	122%	109%
Muu ennetus	0	0	0	0	14	0	-	-
Kokku	4 147	196 153	4 888	219 185	4 725	213 603	97%	97%

Koolitervishoiuteenuse peamine eesmärk on kooliealiste laste tervise ja arengu süsteemne jälgimine, võimalike probleemide korral lapsevanema teavitamine ning lapse suunamine täiendavateks uuringuteks ja abi saamiseks vajalike spetsialistide juurde. Koolitervishoiuteenuse hulka kuulub I, III, VII ja XI klassi õpilaste ennetav tervisekontroll, mis hõlmab õendusanamneesi kogumist, terviseseisundi hindamist, sh pikkuse ja kaalu mõõtmist, kehamassiindeksi määramist, nägemisteravuse kontrolli, vererõhu mõõtmist, rühi kontrolli, naha ja limaskestade seisundi hindamist, luu ja lihaskonna seisundi hindamist, sugulise arengu hindamist, vaimse tervise hindamist. Koolitervishoiu ravijuhtude arv on võrreldes 2016. aasta I poolaastaga kasvanud 5656 võrra ja rahaline maht 8%

Noorte reproduktiivtervisealane nõustamine ja seksuaalsel teel levivate infektsioonide ennetamine on suunatud mõlemast soost noortele vanusegrupis 15–24 eluaastat. Käesoleval aastal toimuvad ettevalmistavad tegevused noorte reproduktiivtervise teenuse kaasajastamise suunal. 2016. aastal moodustati töögrupp koostöös Eesti Seksuaaltervise Liidu, Eesti Naistearstide Seltsi ja Eesti Ämmaemandate Ühingu, milles kirjeldatakse teenuse tulevik tingimustes, kui projektipõhist koordineerimist enam ei toimu, lisaks teenuse sisu, teenuseosutajate pädevus ning teenuseosutamise infrastruktuur. Ühtlasi annab töögrupp soovitusel teenuseosutajate partnerivaliku tingimuste osas järgmiseks valikuperioodiks.

Noorsportlaste tervisekontroll on suunatud kuni 19-aastastele noortele (edaspidi noorsportlased), kes spordivad lisaks kooli kehalise kasvatuse tundidele regulaarselt vähemalt 3 korda nädalas. Tervisekontrollide läbiviimisel on aluseks Tartu Ülikooli Kliinikumi Spordimeditsiini ja taastusravi kliinikus välja töötatud ning Eesti Spordimeditsiini Föderatsiooni poolt kinnitatud spordimeditsiiniliste terviseuuringute juhised. Haigekassa algatas käesoleval aastal üleriigilise spordi- ja liikumisharrastuse tervikkäsitluse töögrupi, mille eesmärkideks on välja töötada põhimõtted noorsportlaste üleriigilise tervikkäsitluse osas, sh määratleda osapoolte rollid. Lisaks tervishoiuteenustele kirjeldada noorsportlaste tervikkäsitlus (sh treenerikoolitused, traumaennetusprogrammide maaletamine ja rakendamine jmt), välja töötada põhimõtted statistika

ja andmehõive parandamiseks, mis tagab sportivate noorte üleriigilise statistika ühtsed alused (registrid) ning millest saab lähtuda tervishoiuteenuse arendamisel. Täiendavalt on eesmärgiks välja töötada põhimõtted, mis tagavad teenuse ühtlase kättesaadavuse üle Eesti ning tõhustada harrastus- ja tervisesportlastele suunatud tervisele ohutu spordiga tegelemist, mis toimub koostöös kultuuriministeeriumiga. Töögrupi tegevuse raames kirjeldatakse ka teenuse sihtgrupid, teenuste maht, sisu ja intervall vastavalt teenuseosutaja profiilile (spordiarst, perearst jne) ning defineeritakse teenuseosutaja pädevus vastavalt uuringusisule.

Emakakaelavähi sõeluuringu eesmärk on vähieelsete seisundite õigeaegne avastamine ja ravi, et vähendada haigestumist emakakaelavähki. 2017. aastal kutsutakse emakakaelavähi sõeluuringule ravikindlustatud naised sünniaastatega 1962, 1967, 1972, 1977, 1982 ja 1987. Emakakaelavähi sõeluuringu projekti kaugemaks eesmärgiks on emakakaelavähi suremuse ja haigestumise vähenemine ning viie aasta elumuse suurenemine. Planeerime kaasata perearste hõlmatuse suurendamisel, kus perearstidele edastatakse nimistupõhised andmed, mille põhjal on perearstidel võimalik kontrollida oma nimistu naiste osalemist ja vajadusel motiveerida sõeluuringutel osalema.

Rinnavähi ennetuse riikliku sõeluuringu kaugesmärgiks on varajases arengustaadiumis rinnavähkide avastamise osakaalu tõus sihtrühmas on rinnavähi suremuse vähendamine ja varajases arengustaadiumis avastatud rinnavähkide osakaalu tõus uuritava sihtgrupil. 2017. aastal kutsutakse rinnavähi sõeluuringule ravikindlustatud naised sünniaastatega 1955, 1957, 1959, 1961, 1963, 1965 ja 1967. Perearstide kaasamine sihtgrupi motivatsiooni ja osalusaktiivsuse tõstmiseks on ka rinnavähi sõeluuringu puhul oluline, seetõttu edastatakse neile nimistupõhised hõlmatuse andmed sarnaselt emakakaelavähi sõeluuringuga. Kommunikatsioonitegevused on suunatud üldise hõlmatuse suurendamisele, näiteks maakonnapõhine teavitamine enne mammograafiabussi saabumist ja selle kohalviibimise ajal. Oleme suurendanud teavitust paikkondades, kus osalemismäär on senini madalam.

Jämesoolevähi varajase avastamise sõeluuring käivitus 1. juulist 2016, sõeluuringus on oodatud osalema 60 kuni 69-aastased ravikindlustatud mehed ja naised kaheaastase intervalliga. 2016. aastal kutsuti järk-järgult sõeluuringus osalema 1956. aastal sündinud 60-aastased mehed ja naised. 2017. aastal lisanduvad sihtgruppi 1955. aastal ja 1957. aastal sündinud mõlemast soost kindlustatud ning 1956. aastal sündinute kutseid pikendatakse samuti 2017. aasta lõpuni. Integreeritud programmina koordineerivad jämesoolevähi sõeluuringut perearstid, kelle ülesandeks on inimeste nõustamine ning peitvere testi tegemise võimaldamine, jagades kätte testi tegemiseks vajaliku komplekti. 2017. aasta I poolaastal on jämesoole varajase avastamise sõeluuringu hõlmatuse võrreldes 2016. aasta II poolaastaga kasvanud ligi 4 korda – 3255 isikult 12016 isikuni. Teatud juhtudel on uuring mitme-etapiline, testi positiivse tulemuse korral suunatakse inimene koloskoopia uuringule. Sõeluuringu koloskoopia vajadus on hinnanguliselt 2-3%-l uuringus osalejatest. 2017. aasta esimesel poolaastal teostati koloskoopia 301 isikule.

Muu ennetuse all on kajastatud koostoimete andmebaasi arenduskulud. Koostoimete andmebaas on rakendus, mille abil saavad arstid lihtsamini hinnata patsiendi kasutatavate ravimite koostoimeid. Ravimite koostoimete hindamise eesmärk on ravikvaliteedi parandamine ja ravimiohutuse suurendamine.

1.2. Üldarstiabi

Peame oluliseks esmatasandi tugevdamist, mis tagab perearsti kui inimese ravi juhtumikorraldaja rolli. 2017. aasta I poolaastal oli üldarstiabis raviteenuste maht 55,6 miljonit eurot, mis moodustab 103% üldarstiabi planeeritud vahenditest. Esmatasandi rahastamine on võrreldes eelmise aastaga kasvanud kokku 9,7%. Suurenemise põhjusteks on 2017. aasta algusest muutunud teenuste piirhinnad ja uuringufondi kasv. Pearahasisestest laboriuuringutest viidi uuringufondi erütrotsüütide settekiiruse uuring, hemogramm (vere automaatuuring leukogrammiga või kolmeosalise leukogrammiga) ja hemogramm viieosalise leukogrammiga. Muudatus oli vajalik, et tagada laboriuuringute ühtlane ja kvaliteetne kättesaadavus.

Tabel 7. Üldarstiabi eelarve täitmine tuhandetes eurodes

	2016 I poolaasta tegelik	2017 I poolaasta eelarve	2017 I poolaasta tegelik	Eelarve täitmine
Baasraha	4 901	6 987	6 670	95%
Kauguse lisatasu	232	342	332	97%
Lisatasu teise pereõe eest	2 517	2 855	3 155	111%
Pearaha kokku	30 480	29 920	30 551	102%
Pearaha kuni 3 a vanuste kindlustatute eest	1 685	1 714	1 715	100%
Pearaha 3–6 a vanuste kindlustatute eest	1 918	1 839	1 870	102%
Pearaha 7–49 a vanuste kindlustatute eest	12 578	12 099	12 368	102%
Pearaha 50–69 a vanuste kindlustatute eest	8 494	8 465	8 662	102%
Pearaha üle 70 a vanuste kindlustatute eest	5 805	5 803	5 936	102%
Uuringute fond	11 535	11 720	12 944	110%
Tegevusfond	225	353	402	114%
Teraapiafond	315	576	421	73%
Tööajaväline lisatasu	171	202	216	107%
Kvaliteedi lisatasu	4	571	568	99%
Perearsti nõuandetelefon	307	358	332	93%
Kokku	50 687	53 884	55 591	103%

Nimistute arv on 797, mis on võrreldes 2016. aasta I poolaastaga kahe nimistu võrra vähenenud. 2017. aasta I poolaastal oli haigekassal leping 453 üldarstiabi teenuseosutajaga. Ühes perearsti nimistus on keskmiselt 1614 inimest (2016. aastal 1546). Alla normsuuruse perearsti nimistuid, kus teeninduspiirkonnas elab alla 1200 inimese, kuid haigekassa tasub pearaha 1200 isiku eest, oli I poolaastal 16. Isikute arv, kelle eest on alla 1200 isikuga nimistutes tasutud täiendavalt pearaha, on 9049.

Baasraha on perearstidele makstav igakuine tasu, mille eesmärgiks on katta perearstide ruumide rent, kommunaal- ja transpordikulud. Baasraha kasv on tingitud struktuursetest muutustest. I poolaastal tasuti kokku 64 nimistule baasraha koefitsiendiga 1,5 neile perearstidele, kellel on mitu vastuvõtukohta. 2016. aastal uuendati koostöös erialaseltsiga peaja baasraha komponente ning osakaale, osad praktilise toimimisega seonduvad seadmed viidi pearahast baasrahasse. Pea- ja baasraha komponentide struktuursetest muutustest lähtudes oli kinnitatud nimistuga töötava perearsti baasraha 2017. aastal 1490 eurot. Kooskõlastatult Eesti Perearstide Seltsiga, vähendati II kvartalis tegelikel kuludel arvatud baasraha koefitsienti, kuna tulenevalt palgakomponendi kasvust tõusis pearaha piirhind. Alates II kvartalist on baasraha

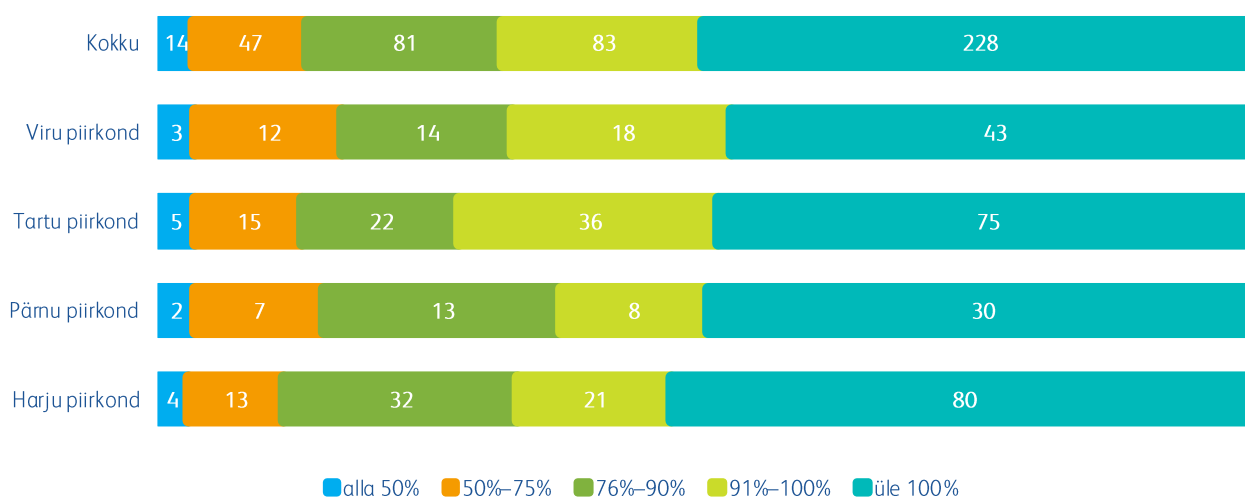
piirhind 1284 eurot, baasraha piirhinna ja tegelikel kuludel põhineva baasraha hinna erinevus on 21,2%. Baasraha tegelikel kuludel põhinev hind on 1629 eurot.

Pearaha kasvas I poolaastal võrreldes 2016. aastaga 2,3%. Pearaha kasv oli tingitud palgakokkuleppest. Kindlustatute arv, kelle eest tasuti pearaha, on kasvanud 51 471 inimese võrra

Kauguse lisatasu saavaid nimistuid on kokku 181 (2016 I poolaastal 185), neist 127 asub 20 - 40 km kaugusel lähimast haiglast ja 54 nimistut asub kaugemal kui 40 km lähimast haiglast. Kauguse lisatasu saajate arv on 2016. aasta I poolaastaga võrreldes suurenenud 4 nimistu võrra. Käesolevast aastast on kaasajastatud kaugusetasu, mistõttu on rahastamine kasvanud 43% võrra.

Teise pereõe teenuse kasutus on kasvanud. 2017. aasta I poolaastal rahastati teist pereõde 382 nimistul (2016. aasta I poolaastal 272 nimistul). 2016. aasta I poolaastaga võrreldes on aasta jooksul teise pereõe lisatasu saavate perearsti nimistute arv kasvanud 110 võrra. Teise pereõe teenuse rakendamine on oluliseks teguriks üldarstiabi kättesaadavuse ning kvaliteedi paranemisel.

Uuringufond eraldatakse perearstidele, et võimaldada patsiendile uuringuid ja protseduure. Uuringufondi rahastamine on võrreldes eelmise aastaga suurenenud 12%. Uuringufondi kasv tuleneb muutusest, millega viidi osad perearhisised laboriuuringud uuringufondi (erütrotsüütide settekiiruse uuring, hemogramm (vere automaatuuring leukogrammiga või kolmeosalise leukogrammiga) ja hemogramm viieosalise leukogrammiga). Muudatus oli vajalik, et tagada laboriuuringute ühtlane ja kvaliteetne kättesaadavus.

Joonis 2. Tervishoiuteenuse osutajate arv vastavalt uuringufondi täitmisele 2017. aasta I poolaastal haigekassa piirkondade lõikes

Tegevusfond on perearsti enda poolt tehtavate tegevuste rahastamisvahend. Tegevusfondist rahastatakse peamiselt pisikirurgia ja günekoloogia teenuseid, mida on I poolaastal osutanud 418 teenuseosutajat (2016 I poolaastal 348 teenuseosutajat). Tegevusfondi kasutati 402 tuhande euro ulatuses, mis on 78,7% enam kui 2016. aasta I poolaastal. Kasv on tingitud e-konsultatsioonide arvu suurenemisest ja tegevusfondi lisatud võimalusest uuringufondi väliselt HIV-testimiseks.

E-konsultatsiooni teenus

Käesoleval aastal on võimalik kasutada e-konsultatsiooni teenust 16 erialal: allergoloogia-immunoloogia, endokrinoloogia, gastroenteroloogia, hematoloogia, kardioloogia, neuroloogia, onkoloogia, ortopeedia, otorinolarüngoloogia, pediaatria, pulmonoloogia, reumatoloogia, uroloogia, nefroloogia, sisearsti ja psühhiaatria erialal. 2017. aasta I poolaastal pakkusid e-konsultatsiooni 3 regionaal- ja 4 keskhaiglat, ka mitmed haigekassa valikupartnerid näitasid oma valmisolekut e-konsultatsiooni osutada.

2017. aasta I poolaastal tasus haigekassa 6023 e-konsultatsiooni eest, 2016. aasta I poolaastal 1773 e-konsultatsiooni eest. Kokku tasuti 2017. aasta I poolaastal e-konsultatsioone 86 tuhat eurot. Teenust kasutasid 688 perearsti üle Eesti.

Perearsti kvaliteedisüsteem

2017. aastal määrati 259-le A ja B taseme saavutanud perearstikeskusele lisatasu nimistu kohta kokku summas 568 tuhat eurot.

Teraapiafondi teise tegevusaasta I poolaastal on oluliselt kasvanud teenusekasutajate arv ja kasutamise maht. I poolaastal kasutas teenustele suunamise võimalust 385 teenuseosutajat, mis on 44 võrra rohkem kui aasta tagasi samal perioodil (341 teenuseosutajat). Rahaline maht on aga kasvanud 421 tuhandele eurole. Kokku kasutas teraapiafondi raames kliinilise psühholoogia, logopeedia või füsioteraapia teenust 5993 isikut 23 725 korral (2016. aasta samal perioodil sai 2149 isikut 6844 teenust). Kõige enam, 14 407 korda, kasutati fondi füsioteraapia teenuse osutamiseks, sealhulgas 12 215 korda kasutati individuaalset füsioteraapia seanssi. Individuaalse psühhoteraapia seanssi kasutas 1330 patsienti 3767 korral ja logopeedilise teraapia seanssi 821 patsienti 3613 korral. Kõige vähem kasutati psühhoteraapia seanssi ühele haigele grupis ning logopeedilist kompleksuuringut.

Tabel 8. Perearsti nimistute, nimistus olevate kindlustatud inimeste arv ning tööajaväliste vastuvõttude arv

	2016 I poolaasta tegelik	2017 I poolaasta tegelik	Muutus võrreldes 2016 I poolaastaga
Nimistute arv			
Nimistute arv	799	797	0%
Kauguse lisatasu saavate nimistute arv	185	181	-2%
Teise pereõe lisatasu saavate nimistute arv	272	382	40%
Keskmine nimistu suurus (kindlustatud inimesi)	1 546	1 614	4%
Inimeste arv			
Kokku inimeste arv, kelle eest on makstud pearaha	1 234 882	1 286 353	4%
alla 3 a kindlustatud inimesed (pearaha piirhind 6,97 eurot kuus)	39 219	40 997	5%
3–6 a kindlustatud inimesed (pearaha piirhind 5,15 eurot kuus)	59 955	60 516	1%
7–49 a kindlustatud inimesed (pearaha piirhind (3,09 eurot kuus)	641 095	667 102	4%
50–69 a kindlustatud inimesed (pearaha piirhind 4,37 eurot kuus)	317 418	330 362	4%
70 ja vanemaid kindlustatud inimesed (pearaha piirhind 5,28 eurot kuus)	177 195	187 376	6%
Tööajaväliste vastuvõttude arv			
Perearsti tööajavälised vastuvõttud	4 034	4 840	20%
Pereõe tööajavälised vastuvõttud	4 436	4 804	8%
Nõuandetelefoni kõnede arv			
Nõuandetelefon (kõnede arv poolaastas)	123 084	132 768	8%

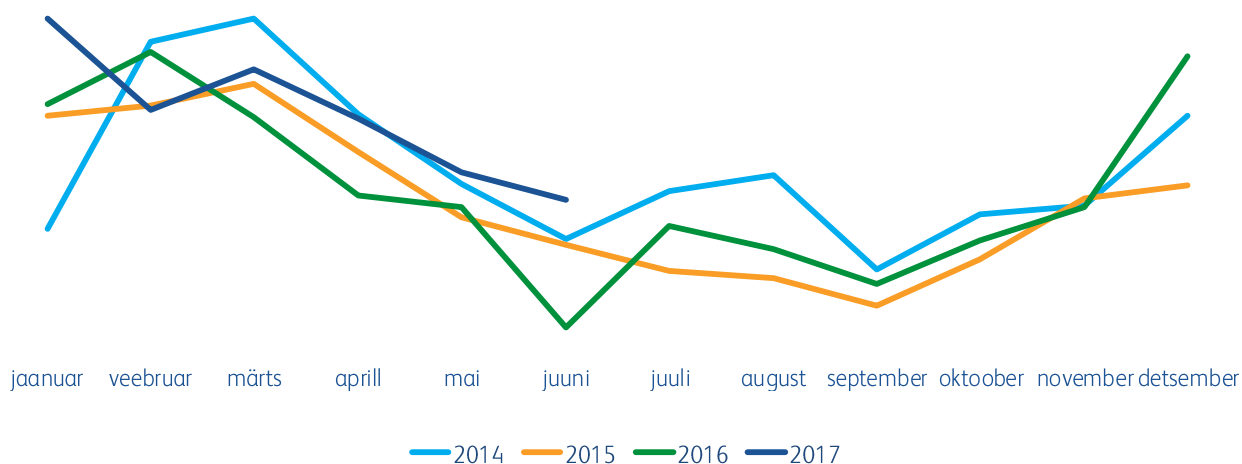
Tööajaväliste vastuvõttude eest makstava lisatasu kasutus on osutunud planeeritust suuremaks. Allolevas tabelis on välja toodud nii perearsti kui pereõe poolt tehtud tööajaväliste vastuvõttude arv 2017. aasta I poolaastal.

Tabel 9. Tööajaväliste vastuvõttude arv 2017. aasta I poolaastal haigekassa piirkondade lõikes

	Tasutud arsti tööajaväliseid vastuvõtte	Tasutud õe tööajaväliseid vastuvõtte	Kokku tasutud tööajaväliseid vastuvõtte
Harju piirkond	3 284	3 188	6 472
Pärnu piirkond	317	375	692
Tartu piirkond	96	24	120
Viru piirkond	1 143	1 217	2 360
Kokku	4 840	4 804	9 644

Perearsti nõuandetelefon 1220

Perearsti nõuandetelefoni 1220 kõnede arv oli I poolaastal 132 768. Võrreldes 2016. aasta sama perioodiga on kõnede arv kasvanud 8%, mis tuleneb hooajalistest viirushaigustest. Enim pöördumisi oli ravimite osas (30 210 kõnet), palaviku ja viirushaigustega küsimustes (16 196 kõnet) ja meditsiiniline nõustamine muudes küsimustes (18 929 kõnet).

Joonis 3. Perearsti nõuandetelefoni kõnede arv aastatel 2014–2017

Üldarstiabi kättesaadavus

Kokku viidi üldarstiabi teenuse kättesaadavuse kontroll 2017. aasta I poolaastal läbi 234 nimistu (so 29,2% kõigist nimistutest) 243 tegevuskohas. Üldarstiabi teenuse kättesaadavus (vastuvõtule pääsemine) oli nõuetekohaselt tagamata ühes tegevuskohas. Mujal pääsesid patsiendid vastuvõtule ettenähtud aja sees. Enim tuvastati puuduseid seoses teabe avaldamisega (enam kui kolmveerandil kontrollitud tegevuskohtadest). Viiendikus tegevuskohtadest oli täitmata muudatustest teavitamise nõudeid. Kõikide tuvastatud puuduste puhul jätkab haigekassa lepingupartneriga suhtlust, et täpsustada kõrvalekallete põhjused ja nende likvideerimisega seotud asjaolud, tagamaks jätkuvalt üldarstiabi teenuse kättesaadavus.

1.3. Eriarstiabi

Eriarstiabi eelarve planeerimisel lähtuti kindlustatute hinnatud ravivajadusest ehk nõudlusest eriarstiabi tervishoiuteenuste järele. Hinnatud nõudlus on viidud vastavusse rahaliste võimalustega ehk eriarstiabi tervishoiuteenuste eelarvega, mille piirnumbri kinnitas haigekassa nõukogu.

I poolaasta eriarstiabi tellimuse kogumahuks planeeriti 309 miljonit eurot, mis on 8 miljoni euro võrra suurem 2016. aasta I poolaasta eelarve täitmisest.

Tabel 10. Eriarstiabi eelarve täitmine tuhandetes eurodes ja ravijuhtude arv ravitüübiti

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta eelarve		2017 I poolaasta tegelik		Eelarve täitmine	
	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv
Eriarstiabi kokku	295 203	1 702 075	302 404	1 627 133	314 284	1 682 831	104%	103%
ambulatoorne kokku	112 622	1 548 223	114 455	1 486 422	117 358	1 540 966	103%	104%
päevaravi kokku	21 858	40 869	22 693	40 176	23 515	41 978	104%	104%
statsioonarne kokku	160 723	112 983	165 256	100 535	173 411	99 887	105%	99%
Valmisolekutasu	6 187	182	6 972	182	6 972	182	100%	100%
Kokku	301 390	1 702 257	309 376	1 627 315	321 256	1 683 013	104%	103%

I poolaasta eelarve täitmist on mõjutanud teenuseosutajate esitatud ületöö ning ülikallid ravijuhud.

Üle lepingumahu osutatud raviteenuste eest tasu maksmise kohustuse üle võtmine ehk ületöö. Alates 2014. aastast võtab haigekassa üle lepingumahu ületavate raviteenuste eest tasu maksmise kohustuse haiglavõrgu arengukava haiglatelt ja valikupartneritelt. Üle lepingumahu osutatud raviteenuste eest esitatud raviarved tasutakse ambulatoorses ravis ja päevaravis summa osas, mis ei ületa 5% lepingu rahalisest mahust, koefitsiendiga 0,7. Statsioonarses ravis on üle lepingumahu osutatud raviteenuste eest esitatud raviarvete tasumise koefitsient 0,3. Lepingumahu ületavate raviteenuste eest võtab haigekassa tasu maksmise kohustuse üle kaks korda aastas.

Lepingumahu ületavate raviteenuste osakaal eriarstiabi rahastamises oli 2017. aasta I poolaastal ravijuhtude osas 2,9%, summa osas 2,0%. Koefitsiendiga tasustati ligi 50 tuhat ravijuhtu, kogumaksumusega 6,4 miljonit eurot. Ambulatoorses ravis tasuti üle lepingumahu osutatud raviteenustena 42 tuhande ravijuhu eest 2,4 miljonit eurot, päevaravis ligi 1500 ravijuhu eest 0,6 miljonit eurot ning statsioonarses ravis ligi 6 tuhande ravijuhu eest 3,4 miljonit eurot. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga esitati ületööd 1,9 miljoni euro võrra vähem.

Haiglavõrgu arengukava haiglad esitasid lepingumahu ületavate raviteenuste raviarveid 6,3 miljoni euro eest, valikupartnerid 0,1 miljoni euro eest.

Ülikallid ravijuhud. 2017. aasta I poolaastal esitati ravijuhte, mille maksumus oli üle 65 tuhande euro, kokku 34 ravijuhtu summas 4,1 miljonit eurot. 2016. aasta I poolaastal esitati haigekassale tasumiseks 24 ülikallist ravijuhtu maksumusega 2,2 miljonit eurot.

Eriarstiabi kättesaadavus

Ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttud 1. juuli 2017 seisuga

01.07.2017 seisuga on kõikides haigekassa eriarstiabi lepingupartnerite ravijärjekordadesse registreeritud kokku ligi 158 tuhat vastuvõttu, neist 74% HVA haiglates ja 26% valikupartnerite juures (aasta tagasi vastavalt 70% ja 30%).

Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on eriarstiabi ravijärjekordadesse (ambulatoorsele, päevaravile ja statsionaarsele ravile kokku) registreeritud vastuvõttude arv vähenenud 12% võrra ja seda just ambulatoorses ravis. Kui aasta tagasi valikupartnerite juures eriarstiabi ravijärjekorras vastuvõttude arv suurenes, siis praegusel aruande perioodil on vastuvõttude arv valikupartnerite ravijärjekordades vähenenud 13 tuhande vastuvõtu võrra (HVA haiglate ravijärjekordades ligi 9 tuhat vastuvõttu vähem).

Tabel 11. Eriarstiabi ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttud

	01.07.2016		01.07.2017		Muutus võrreldes 2016. aastaga
	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekord lubatud maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekord lubatud maksimumpikkuse piires	
Ambulatoorne ravi	155 515	43%	132 268	49%	-23 247
Päevaravi	8 435	87%	9 063	82%	628
Statsionaarne ravi	16 566	83%	16 650	78%	84
Kokku	180 516	49%	157 981	54%	-22 535

HVA haiglates on ambulatoorsesse ravijärjekorda registreeritud vastuvõttude üldarv vähenenud 10% ja seda nii piirkondlikes, kesk- kui üldhaiglates (suurima mõjuga Lääne-Tallinna Keskhaigla ja Ida-Tallinna Keskhaigla). Erialadest on HVA haiglates ambulatoorsesse ravijärjekorda vähem vastuvõtte registreeritud dermatoveneroloogias (Lääne-Tallinna Keskhaigla), reumatoloogias, ja pulmonoloogias (Tartu Ülikooli Kliinikum). Suurenenud on ravijärjekorras broneeritud vastuvõttude arv sisehaigustes ja psühhiaatrias.

Ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse piires olevate ambulatoorsete vastuvõttude osakaal on HVA haiglates suurenenud (2016. aastal 38%, 2017. aastal 42%).

Mõned HVA haiglad toovad oma aruannetes pikema ooteaja põhjusena välja võimsuse puudumise. Arstide vähesuse tõttu tuleb kauem oodata (üle 42 päeva) 10% HVA haiglate ambulatoorse eriarstiabi ravijärjekorrast (enam Ida-Viru Keskhaiglas ja Viljandi Haiglas). Erialadest on arstide puudus suurim oftalmoloogia erialal.

HVA haiglate päevaravi ja statsionaari ravijärjekorda registreeritud plaaniliste vastuvõttude üldarv on suurenenud (vastavalt 10% ja 3%).

Valikupartnerite ambulatoorsetesse ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv on eelmise aasta sama perioodiga võrreldes vähenenud 25% ehk ligi 12 000 vastuvõtu võrra (suurima mõjuga Dermatoonkoloogia Kliinik OÜ, Medicum AS ja Dr. Kai Noor Silmakabinet OÜ).

Ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse piires olevate ambulatoorsete vastuvõttude osakaal on valikupartnerite juures suurenenud (2016. aasta 54%, 2017. aasta 65%). Raviasutuse vähesuse võimsuse tõttu tuleb kauem oodata (üle 42 päeva) 10% valikupartnerite ambulatoorse eriarstiabi ravijärjekorrast (suurima mõjuga Medicum AS) ja erialadest on arstide puudus suurim nagu HVA haiglateski oftalmoloogia erialal.

Statsionaarses ja päevaravis vastavad üldjuhul ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude ning plaanilise raviga seotud hospitaliseerimiste ooteajad lubatule.

Haiglates toimunud vastuvõttude tegelikud ooteajad

Ambulatoorse ravi ooteaegade osas esitavad haiglavõrgu arengukava haiglad ka tagasiulatava ooteaegade aruande – info eelmisel kuul toimunud esmaste plaaniliste ambulatoorsete vastuvõttude¹ tegeliku ooteaja kohta. 2017. aasta 6 kuu jooksul toimus 73% haiglavõrgu arengukava haiglate esmastest plaanilistest ambulatoorsetest eriarstiabi vastuvõttudest ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse (kuni 42 kalendripäeva) jooksul. Ravijärjekorra lubatud ooteaja piires olevate vastuvõttude osakaal on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga suurenenud ühe protsendi võrra.

Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga vähenes HVA haiglates esmaste plaaniliste ambulatoorsete vastuvõttude arv 4% (üle 20 000 vastuvõtu võrra), enam Lääne-Tallinna Keskhaiglas, Narva Haiglas ja Tallinna Lastehaiglas. Vastuvõttude arv suurenes 2017. aasta I poolaastal Ida-Viru Keskhaiglas (ca 17%).

Erialati oli ambulatoorsete vastuvõtte vähem infektsioonhaiguste erialal (Lääne-Tallinna Keskhaigla) ja üldhaiglates neuroloogia, endokrinoloogia ja pulmonoloogia erialal.

Tabel 12. HVA haiglates toimunud plaanilised ambulatoorsed vastuvõttud haiglaaliikide lõikes

	2016 I poolaasta		2017 I poolaasta		Muutus võrreldes 2016. aastaga
	Vastuvõttude arv	Ravijärjekord lubatud maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv	Ravijärjekord lubatud maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv
Piirkondlikud haiglad kokku	166 900	59%	159 364	61%	-7 536
Keskhaiglad kokku	228 181	72%	223 648	73%	-4 533
Üldhaiglad kokku	136 637	87%	128 283	87%	-8 354
Kokku	531 718	72%	511 295	73%	-20 423

Ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse piires olevate vastuvõttude erinev osakaal HVA haiglate ambulatoorsetes ravijärjekordades (42% – kuu 1. kuupäeva seisuga esitatavate aruannete järgi) ning tegelikes andmetes (73% – juba toimunud vastuvõttude kohta esitatud andmed) tuleneb väga lühikese ooteajaga vastuvõttudest, mis ei kajastu aruandekuu 1. kuupäeva seisuga ravijärjekordade kohta esitatavates aruannetes. Erinevate aruannete andmed on siiski korreleeruvad ja viitavad sarnastele probleemidele.

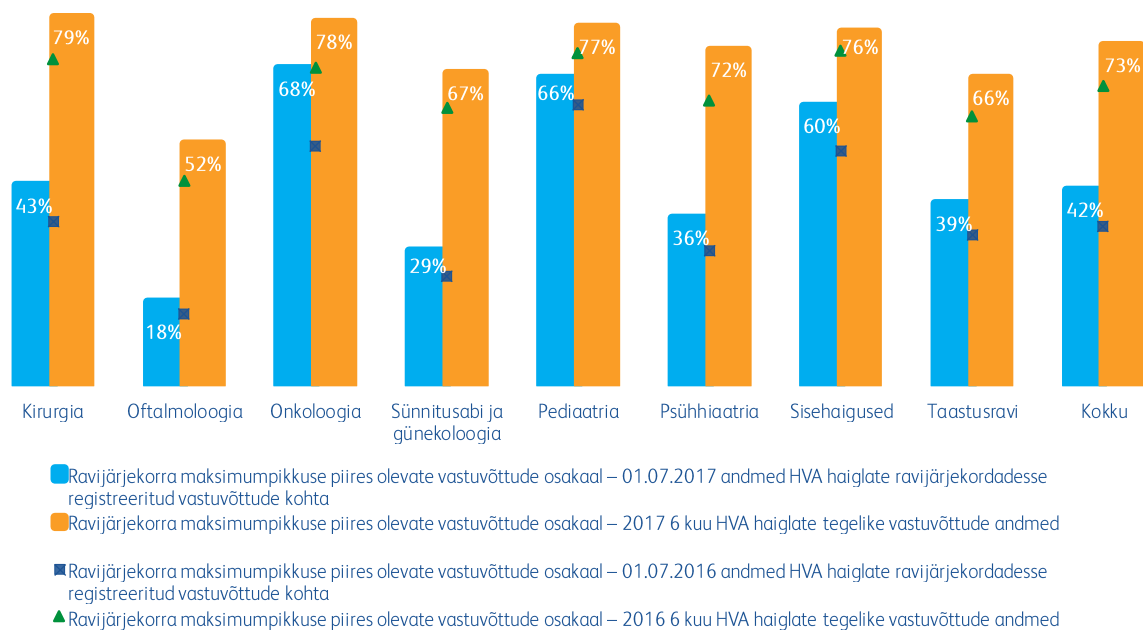
Põhialade lõikes on ravijärjekordade kohta esitatud etteulatuvate aruannete alusel HVA haiglate ambulatoorsetes ravijärjekordades lubatud maksimumpikkuse piires olevate vastuvõttude osakaal kõige madalam oftalmoloogia ja pediaatria erialal. Tagasiulatuvad andmed toimunud vastuvõttude tegeliku ooteaja kohta on lubatud ooteajaga vastuvõttude osakaal samuti kõige madalam oftalmoloogia ja pediaatria erialal (ka taastusravis).

Erinevate aruannete andmete võrdlemiseks on alljärgneval joonisel esitatud info HVA haiglate ravijärjekordade (vastuvõttudele registreeritud) ning vastuvõttude tegeliku ooteaja kohta.

¹ Ravijärjekordade aruandes defineeritakse esmane vastuvõtt järgmiselt: **Esmane plaaniline vastuvõtt** on patsiendi esmane pöördumine vastuvõtule esmase haigestumise, haiguse ägenemise või eriarsti poolt jälgitavate haiguste hilisemaks järelkontrolliks väljaspool ühte raviepisoodi. **Raviepisood** – ambulatoorse arstiabi osutamine esimesest vastuvõtust kuni terviseprobleemi lahendamiseni, krooniliste haiguste korral ambulatoorse arstiabi osutamist üldjuhul 3 kuu jooksul alates esimesest vastuvõtust.

Ravijärjekordade aruandes esitatakse info ainult plaanilise ravi kohta; **vältimatu abi osutamine selles aruandes ei kajastu**. Kroonilise haiguse puhul loetakse nt üks kord aastas toimuvad rutiinsed järelkontrollid igal aastal esmaseks vastuvõtuks.

Joonis 4. HVA haiglate ambulatoorsetel erialadel kuni 41 päevase ooteajaga vastuvõttude osakaalud

Eriarstiabi peamised kasutusnäitajad

Tabel 13. Eriarstiabi kasutuse olulisemad näitajad

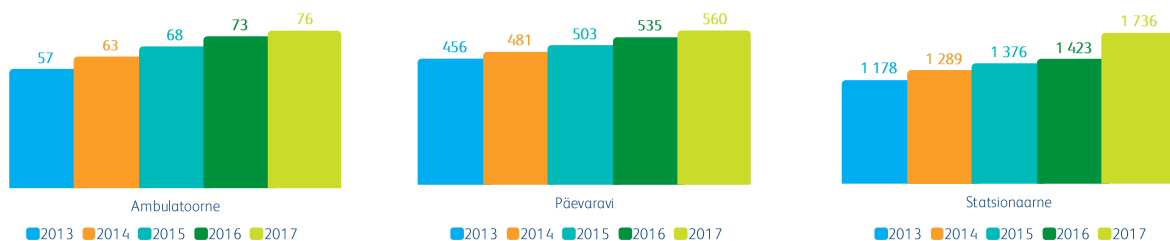
	2016 I poolaasta tegelik	2017 I poolaasta tegelik	Muutus võrreldes 2016 I poolaastaga
Ravijuhu keskmine maksumus eurodes	173	187	8%
ambulaatorne	73	76	4%
päevaravi	535	560	5%
statsionaarne	1 423	1 736	22%
Statsionaarsete voodipäevade arv	665 455	617 544	-7%
Keskmine statsionaarsel ravil viibimine päevades	5,89	6,18	5%
Ambulatoorsete vastuvõttude arv	2 112 314	2 074 162	-2%
Ambulatoorseid vastuvõtte ravijuhu kohta	1,36	1,35	-1%
Eriarstiabi teenuseid kasutanud inimeste arv	602 878	590 492	-2%
ambulaatorne	584 633	574 792	-2%
päevaravi	32 325	32 591	1%
statsionaarne	84 761	75 114	-11%
Ravijuhtude arv ravi saanud inimese kohta	2,82	2,85	1%
ambulaatorne	2,65	2,68	1%
päevaravi	1,26	1,29	2%
statsionaarne	1,33	1,33	0%
Ravijuhtude arv kindlustatud inimese kohta	1,38	1,36	-1%
ambulaatorne	1,27	1,24	-2%
päevaravi	0,03	0,03	0%
statsionaarne	0,09	0,08	-11%
Vältimatu abi osakaal ravikuludest (%)	41	42	1%
ambulaatorne	18	17	-1%
päevaravi	10	8	-2%
statsionaarne	63	64	1%
Vältimatu abi osakaal ravijuhtudest (%)	19	18	-1%
ambulaatorne	16	15	-1%
päevaravi	10	11	1%
statsionaarne	60	63	3%
Operatsioonide arv*	81 028	76 347	-6%

ambulatoorne	9 158	7 760	-15%
päevaravi	28 612	28 373	-1%
statsioonaarne	43 258	40 214	-7%

* Operatsioonide arv sisaldab normaalse füsioloogilise sünnituse arvu.

Ravijuhu keskmine maksumus on kasvanud kõigis ravitüüpides. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on ravijuhu keskmine maksumus kallinenud kõige enam statsionaarses ravis 22% ehk 313 euro võrra. Ravijuhu keskmist maksumust on mõjutanud voodipäevade kaasajastamine – voodipäeva piirhinnast arvati välja teatud laboriuuringud. Voodipäeva piirhinnast välja arvatud uuringud võivad olla teostatud juba eelnevalt perearstide või eriarstide poolt, seega ei ole täiendavad uuringud päevaravis vajalikud. Samuti võimaldab muudatus paremini jälgida patsiendi ravis tegelikult kasutatud teenuseid ja kulutusi uuringutele. Juhul kui antud laboratoorsed uuringud on vajalikud, on need võimalik raviarvele edaspidi eraldi kodeerida. Lisaks uuendati voodipäevade maksimaalset arvu ning põetamise ja hooldamise voodipäev kodeerimist. Seoses muudatusega on kasvanud voodipäevade rahastamise osa ravijuhu keskmise maksumuse struktuuris.

Lisaks mõjutasid ravijuhu keskmise maksumuse kallinemist ülikallid ravijuhud – kõik ülikallid ravijuhud on statsionaarses ravitüübis.

Joonis 5. Ravijuhu keskmine maksumus eurodes aastatel 2013–2017 I poolaastal

Eriarstiabi teenuseid kasutanud inimeste arv on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga vähenenud 2% ehk üle 12 tuhande inimese võrra. Inimeste arvu vähenemine tuleb statsionaarse ravi arvelt, kus teenuseid kasutanud inimeste arv on vähenenud 11%. **Ravijuhtude arv eriarstiabi raviteenuseid kasutanud inimese kohta** on aga võrreldes eelmise aastaga veidi kasvanud, **ravijuhtude arv kindlustatud inimese kohta** on 1% vähenenud. Osaliselt on inimese kohta osutatud ravijuhtude suurendamine tingitud kindlustatute vanuselise jaotuse muutusest. Teenusekasutajate hulgas on enim vanemaalisi ja mitmete haigustega, seega kasutavad need kindlustatud erinevaid eriarstiabi teenuseid samal perioodil.

Vältimatu abi osakaal ravikuludes on aastaga suurenenud kokku ühe protsendi võrra ning seda statsionaarse ravi arvelt. Vältimatu abi ravikulud on kasvanud just suuremahulistel põhialadel nagu kirurgia ja sisehaigused. Haigla liigiti on kasvanud vältimatu abi arвете rahastamine piirkondlikes haiglates.

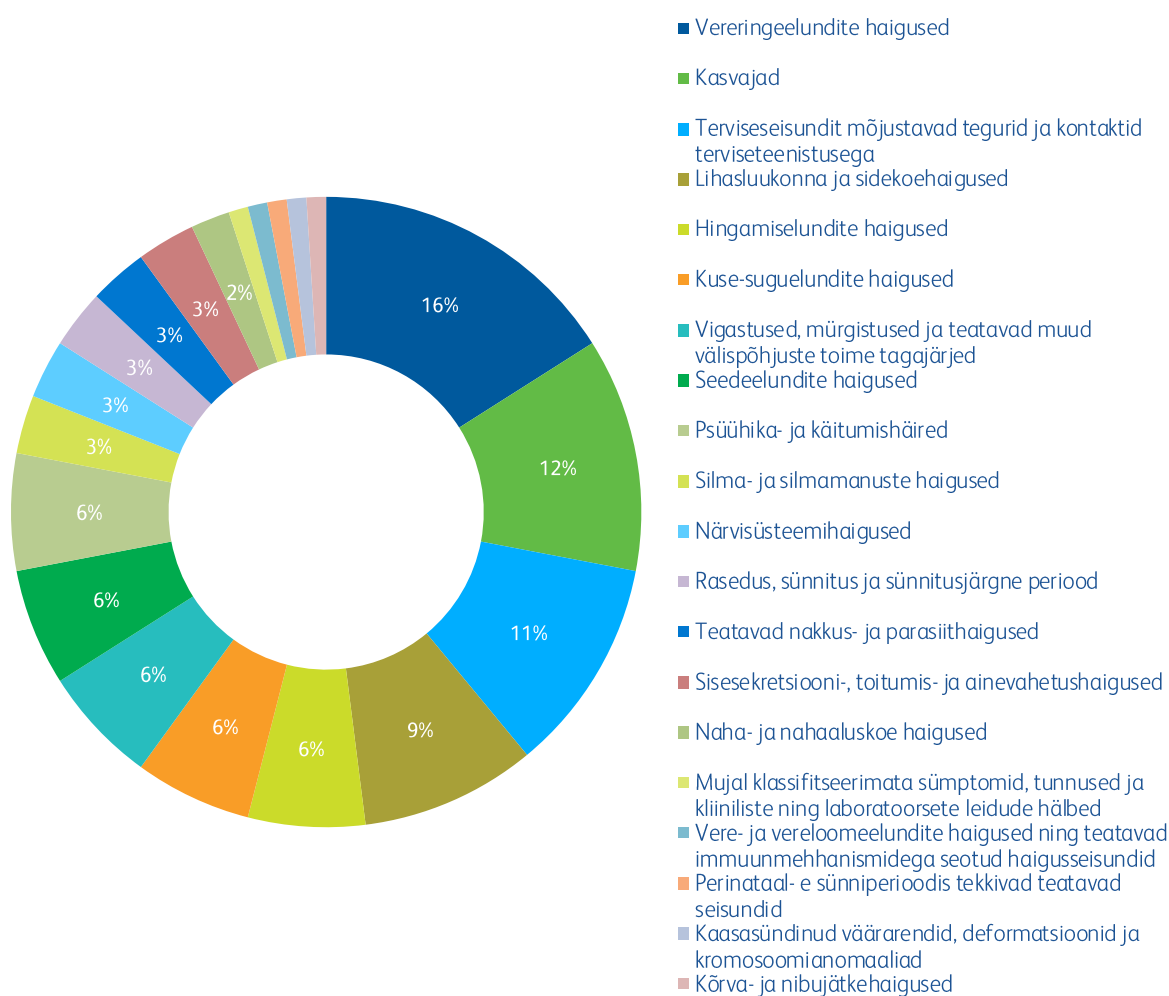
Vältimatu abi osakaal ravijuhtudes on aga ühe protsendipunkti võrra vähenenud. Vähenemine tuleb keskhaiglate arvelt, kus vältimatu abi ravijuhud on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga 14% ehk 16 tuhande ravijuhu võrra vähenenud.

Võrreldes eelmise aastaga ei ole muutunud erakorralise meditsiini osakonna arвете osakaal, 2017. aasta I poolaasta raviarvetest 13% moodustas erakorralise meditsiini arved. Rahastamine on aga 12% kasvanud. Sarnaselt vältimatu abile on rahastamine kasvanud kõige enam sisehaiguste ja kirurgia põhialal. Suurim kasv on piirkondlikes haiglates – muutus võrreldes eelmise aastaga on 10%.

Eriarstiabi teenuste kasutamine raviarvel kajastatud põhidiagnoosi gruppide kaupa

2017. aasta I poolaastal oli rahastamisel suurimateks põhidiagnoosigruppideks² vereringeelundite haigused, kasvavad ning terviseseisundit mõjustavad tegurid ja kontaktid tervise teenustega³. Ravi saanud inimeste arvu järgi rahastati kõige rohkem isikuid järgmiste diagnoosidega - terviseseisundit mõjustavad tegurid ja kontaktid tervise teenustega, silma- ja silmamanuste haiguste ning lihasluukonna ja sidekoe haiguste diagnoosid.

Põhidiagnoosigrupid, kus 2017. aasta I poolaastal võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on kasvanud ravi saanud inimeste arv, on psüühika- ja käitumishäired. Ravi saanud inimeste arv on aga kõige enam vähenenud kuse-suguelundite haiguste ning terviseseisundit mõjustavate tegurite ja kontaktide tervise teenustusega diagnoosigrupis. Kõige suurem rahastamise kasv võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on terviseseisundit mõjustavate tegurite ja kontaktide tervise teenustusega ning seedeelundite haiguste diagnoosigrupis. Rahastamine on aga vähenenud rasedus, sünnitus ja sünnitusjärgse perioodi diagnoosigrupis.

Joonis 6. Eriarstiabi rahastamise jagunemine diagnoosigrupiti

² Raviarvetel kajastatud põhidiagnoosigrupid tulenevalt rahvusvahelisest haiguste klassifikatsioonist RHK-10.

³ Z-koodiga diagnoosid, mida kasutatakse juhul kui (a) inimene, kes võib aga ei pruugi olla antud momendil haige, saab tervise teenustega kokku mingil erieesmärgil, näiteks et saada piiratud abi või teenust mingi vähema tervisehäire korral, olla koe- või elundidoonor, saada profülaktilist vaktsinatsiooni või arutada probleemi, mis iseendast ei ole haigus või vigastus. (b) Kui esineb mingi asjaolu või probleem, mis mõjustab isiku terviseseisundit, kuid iseendast ei ole tegelik haigus või vigastus. Selliseid tegureid võib avastada inimeste massilise läbivaatuse käigus, kui isik võib aga ei pruugi olla antud ajal haige, või ära märkida silmaspidamist vääriva tegurina siis, kui isik saab ravi mingi haiguse või vigastuse puhul.

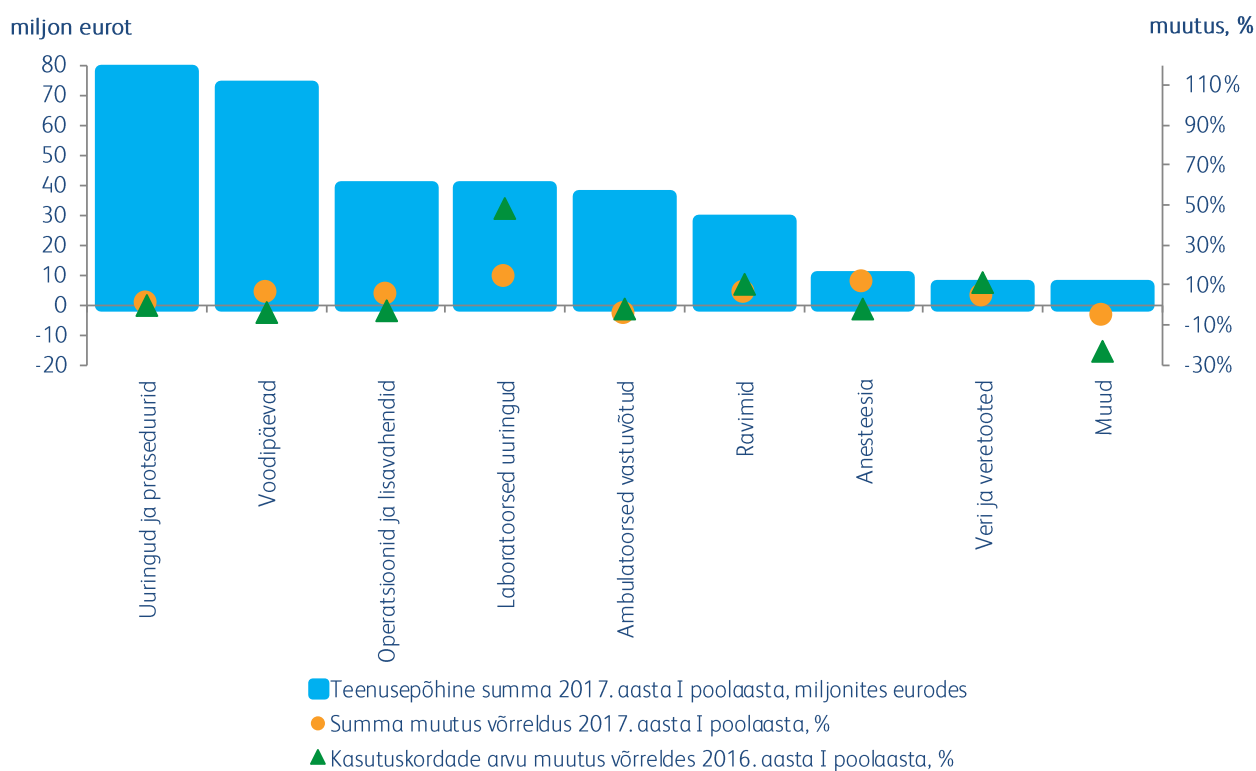
Eriarstiabi raviarvetel kajastatud tervishoiuteenused

Kõige suurema osa eriarstiabi raviarvetel kajastatud teenustest moodustasid 2017. aasta I poolaastal uuringud ja protseduurid (25%) ning voodipäevad (23%).

Uuringute ja protseduuride maht suurenes võrreldes eelmise aasta sama perioodiga nii kasutuskordade arvu kui ka summa osas. Voodipäevade kasutuskordade arv on langenud 3%, rahastamine on aga võrreldes eelmise aastaga kasvanud 9%, mis tuleneb voodipäevade arvestamise kaasajastamisest.

Teenuse kasutuse arv on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga kõige enam kasvanud laboratoorsete uuringute osas, mis on seotud eriarsti vastuvõttude ja voodipäevade kaasajastamisega. Voodipäeva piirhinnast arvati välja teatud laboriuuringud, kuna need võivad olla teostatud juba eelnevalt perearstide või eriarstide poolt, seega ei ole täiendavad uuringud päevaravis vajalikud. Samuti võimaldab muudatus paremini jälgida patsiendi ravis tegelikult kasutatud teenuseid ja rahalisi vahendeid uuringutele. Juhul kui antud laboratoorsed uuringud on vajalikud, on need võimalik raviarvele edaspidi eraldi kodeerida.

Rahastamise osas on kõige kiiremini kasvanud voodipäevade ja laboratoorsete uuringute rahastamine.

Joonis 7. Eriarstiabi raviarvetel 2017. aasta I poolaastal kajastatud teenused teenuseliikide lõikes

Eriarstiabi ülikallid ravijuhud

Ülikalliks raviarveks loetakse raviarve, mille maksumus on vähemalt 65 tuhat eurot. Ülikallite raviarvete planeerimisel lähtutakse eelmise aasta sama perioodi näitajatest ning planeerimise hetke parimast teadmisest. Kui 2016. aasta I poolaastal esitati haigekassale tasumiseks 24 ülikallist ravijuhtu maksumusega 2,2 miljonit eurot, siis 2017. aasta I poolaastal rahastas haigekassa 34 ravijuhtu summas 4,1 miljonit eurot.

Ülikallid ravijuhud mõjutavad statsionaarset eriarstiabi, sest kõik aruandeperioodil esitatud ülikallid ravijuhud on statsionaarses ravis. Põhidiagnoosigruppidest esines kõige enam ülikalleid ravijuhte vereringeelundite haiguste, vigastuste, mürgistuste ja teatavate muude välispõhjuste toime tagajärjel, seedeelundite haiguste ning perinataal- ehk sünniperioodis tekkivate teatavate seisundite diagnoosigrupis. Enim ülikalleid ravijuhte esines Tartu Ülikooli Kliinikumil ja Põhja-Eesti Regionaalhaiglal.

Tabel 14. Ülikallid ravijuhud erialati tuhandetes eurodes ja ravijuhtude arv

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta tegelik		Muutus võrreldes 2016 I poolaastaga	
	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv
Kirurgia	1 154	12	1 044	12	-10%	0%
Pediaatria	278	3	902	7	224%	133%
Onkoloogia	142	2	549	4	287%	100%
Sisehaigused	632	7	1 613	11	155%	57%
Kokku	2 206	24	4 108	34	86%	42%

Eelarve täitmine ja ravijuhud erialati

Haigekassa eriarstiabi eelarves on 2017. aastal põhierialadeks esmane järelravi, kirurgia, oftalmoloogia, onkoloogia, pediatría, psühhiaatria, sisehaigused, sünnitusabi ja günekoloogia ning taastusravi. Põhierialade täitmise ülevaade on alljärgnevalt esitatud tähestikulises järjekorras.

Esmane järelravi

Tabel 15. Esmase järelravi eelarve täitmine tuhandetes eurodes ja ravijuhtude arv

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta eelarve		2017 I poolaasta tegelik		Eelarve täitmine	
	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv
Esmane järelravi	1 340	1 484	1 495	1 596	1 607	1 721	107%	108%
stационаarne	1 340	1 484	1 495	1 596	1 607	1 721	107%	108%

Patsient suunatakse esmasele stacionaarsele järelravile siis, kui stacionaarse aktiivravi lõppedes ei ole ambulatoorne ravi veel võimalik. Üldhaiglate ja valikupartnerite juures esmase järelravi rahastamise kontekstis tähendab see enamasti olukorda, kus kõrgema etapi haiglas ravil olnud patsiendid suunatakse elukohajärgsesse raviasutusse järelravile.

Võrreldes eelmise aastaga on nii järelravi saanud inimeste arv kui ka ravijuhtude arv kasvanud. 2017. aasta I poolaastal sai järelravi 1650 inimest. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on inimeste arv 16% kasvanud. Inimeste arvu kasv on seotud kvaliteetse ravi ühtlase kättesaadavuse tagamise põhimõtete kehtestamisega, kus üldhaiglate sisehaiguste ravijuhud liiguvad järelravisse. See tähendab, et kui pole enam meditsiiniliselt vajalik ravi jätkamine kesk- või regionaalhaiglas, kuid patsienti veel koju saata ei saa, on otstarbekas tema ravi jätkata kodulähedases maakonnakeskuses asuvas üldhaiglas.

Esmase järelravi kättesaadavus

Esmase järelravi erialal ravijärjekordi üldjuhul ei peeta. Esmasele järelravile suunatakse patsient aktiivravi osakonnast vastavalt vajadusele.

Kirurgia

Tabel 16. Kirurgia eelarve täitmine tuhandetes eurodes ja ravijuhtude arv

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta eelarve		2017 I poolaasta tegelik		Eelarve täitmine	
	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv
Kirurgia	81 127	459 774	81 833	443 753	84 475	453 982	103%	102%
ambulatoorne	23 248	414 330	23 488	401 432	23 880	411 669	102%	103%
päevaravi	5 467	13 653	5 526	13 012	6 000	13 944	109%	107%
stacionaarne	52 412	31 791	52 819	29 309	54 595	28 369	103%	97%

Kirurgia erialale on koondatud kardiokirurgia, lastekirurgia, neurokirurgia, näo- ja lõualuukirurgia, ortopeedia, otorinolarüngoloogia, rindkerekirurgia, uroloogia, veresoontekirurgia ja üldkirurgia raviteenused. Lepingutes on kirurgia teenusepõhiste erijuhtudena kajastatud liigeste endoproteesimised, kuulmisimplantaatide paigaldamised ja organsiirdamised.

2017. aasta I poolaastal tasus haigekassa kirurgia erialal 251 tuhande inimese ravi. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on ravi saanud inimeste arv 6 tuhande inimese võrra vähenenud, mis tuleneb ortopeedia, otorinolarüngoloogia ja uroloogia teenuste kasutuse vähenemisest. Ühe ravi saanud inimese kohta esitati 1,1% rohkem raviarveid kui eelmise aasta samal perioodil.

Kirurgia alamerialadest on ravijuhtude arv ning ka rahastamine planeeritust suuremad üldkirurgias ja ortopeedias. Teenuse gruppide lõikes mõjutas I poolaasta eelarve täitmist kõige enam laboratoorsete uuringute ja voodipäevade rahastamise kasv.

Aruandeperioodil oli 144 tuhat ravijuhtu summas 27 miljonit eurot, mis oli haigekassale esitatud 90 tuhande inimese üldkirurgia teenuste eest. Võrreldes planeerituga täideti ravijuhud kui ka summa 105%. Ravi saanud inimeste arv on võrreldes eelmise aastaga kasvanud 1,3%. Muutus on seotud vigastuste, mürgistuste ja teatavate muude välispõhjuste toime tagajärje diagnoosiga ravi saanud inimeste arvu kasvuga. Kasvanud on ka kuse-suguelundite haiguste ning lihaskonna ja sidekoehaiguste diagnoosigrupis ravi saanud inimeste arv, vähenenud on aga vereringeelundite haiguste ning seedeelundite haiguste diagnoosigrupi inimeste arv.

Aruandeperioodil jäi üldkirurgias 6% statsionaarsetest ravijuhtudest täitmata. Statsionaarse üldkirurgia ravijuhu keskmine maksumus on planeerituga 11% ning võrreldes eelmise aasta sama perioodiga 15% kallinenud. Ravijuhu keskmise maksumuse kallinemine on seotud eriarsti voodipäevade kaasajastamisega. Võrreldes eelmise aastaga on statsionaarses üldkirurgias voodipäevade arv vähenenud 6%, kuid samas rahastamine kasvanud 7%. Seoses voodipäevade kaasajastamisega on kasvanud ka üldkirurgia laboratoorsete uuringute arv, kuna voodipäevade piirhinnast arvati välja laboratoorsed uuringud ning kajastatakse eraldi teenusena raviarvel.

Ortopeedias rahastati üle 92 tuhande inimese ravi, ravi saanud inimeste arv on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga 3,8% ehk 3601 inimese võrra vähenenud. Eriala rahastamist on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga kõige enam mõjutanud vigastuste, mürgistuste ja teatavad muud välispõhjuste diagnoosiga inimeste ravi rahastamise kasv. Teenusekasutuses on laboratoorsete uuringute osakaal eriala rahastamises kasvanud, vähenenud on operatsioonide ja operatsioonide lisavahendite rahastamise osakaal.

Organsiirdamiste arv on võrreldes 2016. aasta I poolaastaga vähenenud. 2017. aasta I poolaastal tasus haigekassa 23 inimese organi siirdamist eest: 17 inimese neeru siirdamist, 3 inimese maksa siirdamist ning 3 inimese kopsu siirdamist. Aruandeperioodil rahastas haigekassa 10 inimese kuulmisimplantaadi paigaldamise. Liigese endoproteesimiste arv on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga kasvanud 6%. 2017. aasta I poolaastal tasus haigekassa 1439 inimese liigese endoproteesimise.

Kirurgia eriala kättesaadavus

Kirurgia erialadel kokku on ooteajad eriarstiabi keskmisest lühemad. Ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse piires olevate vastuvõttude osakaal HVA haiglates (79%) on ambulatoorse eriarstiabi keskmisest (73%) kõrgem. Mõnedel kitsamatel kirurgilistel erialadel (nt kardiokirurgia, neurokirurgia) on ooteajad aga keskmisest pikemad nii tagasiulatava kui etteulatava aruande põhjal.

Oftalmoloogia (silmahaigused)

Tabel 17. Oftalmoloogia eelarve täitmine tuhandetes eurodes ja ravijuhtude arv

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta eelarve		2017 I poolaasta tegelik		Eelarve täitmine	
	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv
Oftalmoloogia	11 644	192 786	11 760	187 676	12 009	192 047	102%	102%
ambulatoorne	6 891	184 358	7 048	179 436	7 205	183 774	102%	102%
päevaravi	3 842	7 484	3 804	7 344	3 843	7 390	101%	101%
statsionaarne	911	944	908	896	961	883	106%	99%

Aruandeperioodil tasus haigekassa 114 tuhande inimese oftalmoloogia ehk silmaarsti teenuse eest. Inimeste arv on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga veidi kasvanud. Teenuse gruppide lõikes on kasvanud uuringute ja protseduuride ning operatsioonide ja operatsiooni lisavahendite rahastus. Vähenenud on aga ambulatoorsete vastuvõttude rahastamine, mis tuleb esmaste vastuvõttude arvu vähenemisest.

Oftalmoloogia päevaravist moodustab olulise osa katarakti operatsioonide tellimus. 2017. aasta I poolaastal tasus haigekassa 6874 inimese katarakti operatsiooni eest. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on inimeste arv 2% vähenenud.

Oftalmoloogia eriala kättesaadavus

Oftalmoloogia erialal on ühed pikemad ooteajad ja osaliselt on põhjuseks see, et oftalmoloogi poole pöördumiseks ei ole vaja perearsti saatekirja. Samuti on see eriala, kus raviasutuste aruannete põhjal on pikkade ooteaegade põhjuseks ka arstide vähesus.

Ravijärjekorra lubatud maksimumpikkusega ooteaegadega (42 päeva) vastuvõtte oli HVA haiglates 6 kuu jooksul 52%. Seisuga 01.07.2017 silmaarsti vastuvõtule registreeritud vastuvõttude andmetel on see osakaal väiksem. Kahe aruande põhjal võib öelda, et meditsiinilistel näidustustel (suunamisel saatekirjaga) on patsiendil võimalus kõrgema etapi haiglas saada kiiremini eriarsti vastuvõtule. Valikupartnerite juures on ooteajad üldjuhul lühemad.

Onkoloogia

Tabel 18. Onkoloogia eelarve täitmine tuhandetes eurodes ja ravijuhtude arv

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta eelarve		2017 I poolaasta tegelik		Eelarve täitmine	
	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv
Onkoloogia	41 318	79 769	42 301	81 497	45 234	82 769	107%	102%
ambulatoorne	20 430	68 365	21 253	70 911	21 904	71 012	103%	100%
päevaravi	1 960	3 079	1 913	2 658	1 891	3 348	99%	126%
statsioonarne	18 928	8 325	19 135	7 928	21 439	8 409	112%	106%

Onkoloogia põhierialal kajastub ka hematoloogia raviteenuste kasutus. Lepingutes on eriala teenusepõhise erijuhuna kajastatud luuüdi siirdamisega seotud raviteenused.

Onkoloogia erialal tasus haigekassa ligi 34 tuhande inimese ravi eest, ravi saanud inimeste arv on jäänud eelmise aastaga samale tasemele. Teenuste gruppide lõikes on kõige enam kasvanud uuringute ja protseduuride ning laboratoorsete uuringute rahastamine, mis tuleneb protseduuride ja uuringute arvu suurenemisest, mis on seotud voodipäevade kaasajastamisega. Voodipäevade piirhinnast arvati välja laboratoorsed uuringud ning need kajastatakse eraldi teenusena raviarvel.

Onkoloogia eriala kättesaadavus

Onkoloogia erialal on samuti ravijärjekorra maksimumpikkuse piires olevate vastuvõttude osakaal keskmisest kõrgem. Onkoloogia puhul tuleb ravijärjekorra maksimumpikkuse piires olevate vastuvõttude osakaalu hinnates täiendavalt arvestada, et ka üks kord aastas toimuvad rutiinsed järelkontrollid kvalifitseeruvad definitsiooni kohaselt esmaseks vastuvõtuks. Põhilised teenuseosutajad on regionaalhaiglad (enim Põhja-Eesti Regionaalhaigla).

Pediaatria

Tabel 19. Pediaatria eelarve täitmine tuhandetes eurodes ja ravijuhtude arv

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta eelarve		2017 I poolaasta tegelik		Eelarve täitmine	
	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv
Pediaatria	12 261	80 653	11 888	69 672	12 285	65 504	103%	94%
ambulaatorne	4 193	64 810	4 048	60 715	4 087	57 428	101%	95%
päevaravi	650	1 687	627	1 694	672	1 597	107%	94%
statsionaarne	7 418	14 156	7 213	7 263	7 526	6 479	104%	89%

2017. aasta pediaatria erialal planeeriti ravijuhtude vähenemine seoses laste arvu vähenemise ning kvaliteetse ravi ühtlase kättesaadavuse tagamise põhimõtete kehtestamisega, kus pediaatria ravijuhud liikusid sisehaiguste erialasse. 2017. aasta I poolaastal tasus haigekassa 37 tuhande lapse ravi. Ravi saanud laste arv on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga vähenenud 23% ehk 11 tuhande lapse võrra.

Teenusegruppide lõikes on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga kõige enam vähenenud voodipäevade ja ambulatoorsete vastuvõttude rahastamine ning ka teenust saanud inimeste arv. Diagnoosigruppidest on vähenenud tervise seisundit mõjutavad tegurid ja kontaktid tervise teenistusega ning hingamiseldite haiguste diagnoosigrupi inimeste arv.

Pediaatria eriala kättesaadavus

Pediaatria eriala keskmisest pikemad ooteajad on seotud eeskätt Tallinna Lastehaigla ja Tartu Ülikooli Kliinikumiga. Kitsamate erialade spetsialistide (nt lastekardioloog, lastegastroenteroloog) pikemad ooteajad ei ole nende raviasutuste aruannetes eraldi välja toodud. Üldpediaatria ooteaeg on haiglates üldjuhul lubatu piires.

Psühhiaatria

Tabel 20. Psühhiaatria eelarve täitmine tuhandetes eurodes ja ravijuhtude arv

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta Eelarve		2017 I poolaasta tegelik		Eelarve täitmine	
	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv
Psühhiaatria	15 585	128 539	16 663	125 233	16 886	129 680	101%	104%
ambulaatorne	4 660	123 167	4 829	119 883	4 931	124 471	102%	104%
päevaravi	362	399	384	584	319	395	83%	68%
statsionaarne	10 563	4 973	11 450	4 766	11 636	4 814	102%	101%

Alates 2015. aastast üldarstiabi rahastamisel lisandunud teraapiafond võimaldab perearstidel suunata patsiente psühholoogi vastuvõtule. See vähendab vajadust eriarsti poole pöördumiseks ning suurendab perearsti rolli. Arvestades üldarstiabi võimalusi, planeeriti psühhiaatria eriala 2017. aasta eelarvesse ravijuhtude langus.

2017. aasta I poolaastal tasus haigekassa 52 tuhande inimese ravi eest. Ravi saanud inimeste arv on võrreldes eelmise aastaga kasvanud 5% ehk 2539 inimese võrra. Inimeste arv on kasvanud eeskätt ambulatoorses ravis ning on seotud ambulatoorsete vastuvõttude kasvuga.

Teenuse gruppide lõikes mõjutas 2017. aasta I kvartali rahastamise kasvu voodipäevade kaasajastamine.

Psühhiaatria eriala kättesaadavus

Psühhiaatria erialal on ooteajad eriarstiabi keskmisest lühemad. Mõlemad erialad on saatekirja nõudeta erialad. Ravijärjekorra maksimumpikkuse piires olevate vastuvõttude osakaal on eriarstiabi keskmisest kõrgem ja seda nii etteulatava aruande (kuu 1. kuupäeva seisuga) kui tagasiulatava aruande põhjal (HVA haiglates). Ravijärjekorrad on lühemad üldhaiglates ja valikupartnerite juures.

Sisehaigused

Tabel 21. Sisehaiguste eelarve täitmine tuhandetes eurodes ja ravijuhtude arv

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta eelarve		2017 I poolaasta tegelik		Eelarve täitmine	
	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv
Sisehaigused	96 576	459 423	100 567	433 435	105 945	462 114	105%	107%
ambulatoorne	35 240	420 745	35 552	395 893	36 883	422 852	104%	107%
päevaravi	7 892	5 521	8 444	5 708	8 832	6 418	105%	112%
statsioonarne	53 444	33 157	56 571	31 834	60 230	32 844	106%	103%

Sisehaiguste erialale on koondatud dermatoveneroloogia (nahahaigused), endokrinoloogia (hormonaalsed haigused), gastroenteroloogia (seedetrakti haigused), infektsioonhaigused (nakkushaigused), kardioloogia, kutsehaigused, nefroloogia (neeru- ja kuseteede haigused), neuroloogia, pulmonoloogia (kopsuhaigused), reumatoloogia ja sisehaiguste raviteenused. Teenusepõhiste erijuhtudena kajastatakse sisehaiguste all dialüüsid (hemodialüüs ja peritoneaaldialüüs).

Sisehaiguste erialal tasus haigekassa 2017. aasta I poolaastal 236 tuhande inimese ravi eest. Inimeste arv on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga vähenenud 3% ehk 6782 inimese võrra. Inimeste arvu vähenemine on seotud ambulatoorset ravi saanud inimeste vähenemisega.

Raviarvetel märgitud põhidiagnooside alusel on kõige enam vähenenud vereringeelundite haiguste ja lihasluukonna ja sidekoehaiguste diagnoosigrupi kuuluvate ravi saanud inimeste arv. Raviarvetel märgitud teenuste puhul on suurenenud operatsiooniaegsete lisavahendite, laboratoorsete uuringute ja voodipäevade rahastus, mis tuleb voodipäevade kaasajastamisest.

Suurimad alamerialad sisehaigustes on kardioloogia, sisehaigused ja neuroloogia, moodustades kokku 58% kogu sisehaiguste eelarve täitmisest. Alamerialadest on teenuse kasutus planeeritust oluliselt suurem sisehaiguste erialal, täitmine 124%. Alatäidetud on I poolaasta eelarve reumatoloogia, neuroloogia ja pulmonoloogia erialal.

Kardioloogia teenuseid kasutas aruandeperioodil 34 tuhat inimest, kellele osutatud ligi 51 tuhande ravijuhu eest tasus haigekassa raviasutustele 25,4 miljonit eurot. Ravi saanud inimeste arv on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga vähenenud 10% ehk 3664 inimese võrra, rahastamine on aga kasvanud 8%. Võrreldes eelmise aastaga on muutunud kardioloogia rahastamine teenusegruppide lõikes. Kui 2016. aasta I poolaastal moodustas 52% kardioloogia teenustest uuringud ja protseduurid, siis 2017. aasta I poolaastal moodustasid uuringud ja protseduurid kogu kardioloogia rahastamisest 44%, operatsiooniaegsete lisavahendite rahastamine on aga kasvanud ligi kaks korda. Muutus on seotud tervishoiuteenuste loetelu kaasajastamisega – voodipäevade kaasajastamine ning püsikardiostimulaatorite ja implanteeritavate kardioverter/defibrillaatorite piirhinna kooskõlla viimine tegelike hankehindadega, eesmärgiga hoida tervishoiuteenuste loetelu ajakohasena ning kasutada ravikindlustuse vahendeid otstarbekalt.

Sisehaiguste alamerialal tasus haigekassa 82 tuhande ravijuhu eest summas 22 miljonit eurot 56 tuhande inimese ravi eest. Ravi saanud inimeste arv on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga kasvanud 31% ehk 13 tuhande inimese võrra. Inimeste arvu kasv on seotud kvaliteetse ravi ühtlase kättesaadavuse tagamise põhimõtete kehtestamisega, kus osad

pediaatria ravijuhud liikusid sisehaigustesse. Põhidiagnoosi gruppide lõikes on ravi saanud inimeste arvu kasvu mõjutanud kõige enam lihaskonna ja sidekoehaiguste, hingamiseldite haiguste ning sisesekretsiooni-, toitumis- ja ainevahetushaiguste diagnoosiga inimeste arvu kasv.

Neuroloogia teenuseid kasutas aruandeperioodil 43 tuhat inimest, kellele osutatud 65 tuhande ravijuhu eest tasus haigekassa raviasutustele 13,8 miljonit eurot. Ravi saanud inimeste arv on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga vähenenud 15% ehk 7353 inimese võrra. Ravijuhtude arv isiku kohta on aga kasvanud 5%. 2017. aasta I poolaasta eelarve jäi aga neuroloogia erialal alatäidetuks – ravijuhtude ja summa täitmine oli 97%. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on neuroloogia erialal ravijuhte osutatud 10% vähem, summa on aga kasvanud 8%. Ravi saanud inimeste ja ravijuhtude vähenemine on seotud ambulatoorsete vastuvõttude ning uuringute ja protseduuride vähenemisega. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on kasvanud aga operatsioonide ja operatsioonide lisavahendite, ravimite, laboratoorsete uuringute ja voodipäevade rahastamine.

Sisehaiguste eriala kättesaadavus

Sisehaiguste erialal on keskmisest pikemad ambulatoorsed ooteajad viimasel aastal olnud neuroloogias ja dermatoveneroloogias. Dermatoveneroloogia on eriala, kus eriarstile pöördumiseks ei ole vaja perearsti saatekirja ja kus pikkade ooteaegade üheks põhjuseks on ka arstide vähesus (raviasutuste aruannete põhjal).

Üldhaiglates esineb ooteaegadega probleeme nendel sisehaiguste erialadel, kus raviarste on vähe või kus ravi osutavad paar korda kuus üldhaiglas vastuvõtte tegevad piirkondlike ja keskhaiglate raviarstid.

Sünnitusabi ja günekoloogia

Tabel 22. Sünnitusabi ja günekoloogia eelarve täitmine tuhandetes eurodes ja ravijuhtude arv

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta eelarve		2017 I poolaasta tegelik		Eelarve täitmine	
	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv
Sünnitusabi ja günekoloogia	27 845	257 670	28 535	244 434	28 343	251 277	99%	103%
ambulaatorne	14 320	234 232	14 703	221 674	14 831	229 392	101%	103%
päevaravi	1 685	9 046	1 995	9 176	1 951	8 864	98%	97%
statsioonarne	11 840	14 392	11 837	13 584	11 561	13 021	98%	96%

Sünnituste ja günekoloogia põhierialal kajastatakse teenusepõhiste erijuhtudena sünnitused ning kunstliku viljastamisega seotud ravijuhud.

Günekoloogia teenuseid kasutas aruandeperioodil 121 tuhat inimest, kellele osutatud 244 tuhande ravijuhu eest tasus haigekassa raviasutustele 20,1 miljonit eurot. Ravi saanud inimeste arv on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga vähenenud 2,3% ehk 3584 inimese võrra, rahastamine on aga suurenenud 4%.

Aruandeperioodil tasus haigekassa 6276 sünnituse eest. Sünnituste arv on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga 9% vähenenud.

Alates 2016. aastast kajastatakse sünnitusabi ja günekoloogia eelarve täitmisel kunstliku viljastamise ja embrüokaitseaduse alusel finantseeritavad tervishoiuteenused, mis varem kajastati muude kulude eelarve täitmisel. 2017. aasta I poolaastal finantseeriti riigieelarvest 454 tuhat eurot.

Sünnitusabi ja günekoloogia eriala kättesaadavus

Günekoloogia erialal on ooteajad eriarstiabi keskmisest lühemad. Mõlemad erialad on saatekirja nõudeta erialad. Ravijärjekorra maksimumpikkuse piires olevate vastuvõttude osakaal on eriarstiabi keskmisest kõrgem ja seda nii

etteulatava aruande (kuu 1. kuupäeva seisuga) kui tagasiulatava aruande põhjal (HVA haiglates). Ravijärjekorrad on lühemad üldhaiglates ja valikupartnerite juures.

Taastusravi

Tabel 23. Taastusravi eelarve täitmine tuhandetes eurodes ja ravijuhtude arv

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta eelarve		2017 I poolaasta tegelik		Eelarve täitmine	
	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv
Taastusravi	7 507	41 977	7 362	39 837	7 500	43 737	102%	110%
ambulatoorne	3 640	38 216	3 534	36 478	3 637	40 368	103%	111%
päevaravi	0	0	0	0	7	22	-	-
statsioonaarne	3 867	3 761	3 828	3 359	3 856	3 347	101%	100%

Taastusravi erialal tasus haigekassa 32 tuhande inimese ravi eest. Ravi saanud inimeste arv on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga kasvanud 3%.

Teenuste gruppide lõikes mõjutas 2017. aasta I poolaasta eelarve täitmist kõige rohkem uuringuid ja protseduure, ambulatoorseid vastuvõtte ning laboratoorseid uuringuid kasutanud inimeste arvu kasv. Võrreldes eelmise aastaga on ravijuhtude arv kõige enam kasvanud ambulatoorsetes vastuvõttudes, rahastamine on aga võrreldes eelmise aastaga kõige enam kasvanud laboratoorsete uuringute osas ning vähenenud voodipäevade ning uuringute ja protseduuride osas.

Diagnoosigruppidest on võrreldes eelmise aastaga kõige enam kasvanud lihaskonna ja sidekoehaiguste diagnoosiga ravi kasutanud inimeste arv.

Taastusravi eriala kättesaadavus

Taastusravi erialal on ooteajad eriarstiabi keskmisest veidi pikemad. Kuid lubatud ooteajaga ambulatoorsete vastuvõttude osakaal erialal on suurenenud (seisuga 01.07.2017 oli 42% ja aasta tagasi samal ajal 39%). Ambulatoorset taastusravi teenuseid osutavad enam HVA haiglad, statsionaarset taastusravi valikupartnerid (Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsioonikeskus).

Eriarstiabi lepingute täitmine

Eriarstiabis sõlmitakse lepingute rahalised mahud esimeseks ja teiseks poolaastaks, esimeses poolaastas täitmata lepingumaht ei kandu automaatselt teise poolaastasse üle. Poolaasta sees on lepingu täitmine olulises osas sõltuv raviasutuse töökorraldusest. Raviasutusel on kohustus tagada ravijärjekorrad haigekassa nõukogu otsusega sätestatud eesmärkide piires, käsitledes kindlustatu terviseprobleemid õigeaegselt. Haigekassa jaoks on oluline, et arstiabi kättesaadavus ei halveneks.

Tabelis 24 on esitatud koondandmed haiglavõrgu arengukava haiglate ja valikupartnerite I poolaastaks sõlmitud lepingute täitmise kohta.

2017. aasta I poolaastal tasus haigekassa raviasutustele kokku 1,7 miljoni ravijuhtu eest 321 miljonit eurot. Haiglavõrgu arengukava haiglate ravijuhud moodustasid 82% ning summa 93% eriarstiabi lepingute täitmisest.

Tabel 24. Eriarstiabi lepingute täitmine tuhandetes eurodes ja ravijuhtude arv

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta leping		2017 I poolaasta tegelik		Lepingu täitmine	
	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv
HVA haiglad	280 360	1 395 683	294 278	1 346 408	299 310	1 383 078	102%	103%
Piirkondlikud haiglad	156 819	543 791	167 333	538 983	169 310	549 367	101%	102%
Keskhaiglad	88 249	600 121	90 831	566 937	93 482	591 079	103%	104%
Üldhaiglad ja kohalik haigla	35 292	251 771	36 114	240 488	36 518	242 632	101%	101%
Valikupartnerid	20 954	306 427	22 172	300 025	21 881	299 806	99%	100%
Ravi rahastamise lepingud kokku	301 314	1 702 110	316 450	1 646 433	321 191	1 682 884	101%	102%
Ravijärjekordade välja ostmine	76	147	65	128	65	129	100%	101%
Kokku	301 390	1 702 257	316 515	1 646 561	321 256	1 683 013	101%	102%

Võrreldes eelmise aastaga kasvasid haiglavõrgu arengukava haiglate tasutud summad 7%, valikupartneritel (koos ravijärjekordade välja ostmiseks sõlmitud lepingute täitmisega) vähenesid tasutud summad 2%. Osutatud ravijuhtude arv haiglavõrgu arengukava haiglates vähenes võrreldes eelmise aastaga 1% ning valikupartneritel suurenes 4%.

Haiglavõrgu arengukava haiglate lõikes on eriarstiabi lepingud täidetud summaarselt 102%. Lepingu rahaline mõju summa ületamisel on eeskätt keskhaiglatel ja piirkondlikel haiglatel. Keskhaiglatest on lepingumaht ületatud enim Ida-Tallinna Keskhaiglal, Pärnu Haiglal, Ida-Viru Keskhaiglal. Üldhaiglatest on lepingumaht ületatud Lõuna-Eesti Haiglal, Jõgeva Haiglal, Valga Haiglal, Rakvere Haiglal, Kuressaare Haiglal ja Läänemaa Haiglal.

Lepingu tervikuna on nii juhtudes kui summaarselt olulises alatäitmisel Hiiumaa Haiglal ja Raplamaa Haiglal ning väheses alatäitmisel Narva Haiglal.

Lepingute täitmist on mõjutanud üle lepingumahu esitatud ületöö. I poolaastal esitasid tervishoiuteenuse osutajad ületööna ligi 50 tuhat ravijuhtu kogusummas 6,4 miljonit eurot. 2016. aasta samal perioodil esitati ületööd enam, 83 tuhat ravijuhtu summas 8,3 miljonit eurot. 2017. aasta I poolaastal esitasid enim ületööd Ida-Tallinna Keskhaigla (1,5 miljonit eurot), Tartu Ülikooli Kliinikum (1,3 miljonit eurot), Põhja-Eesti Regionaalhaigla (1,2 miljonit eurot), Lääne-Tallinna Keskhaigla (0,5 miljonit eurot), Pärnu Haigla (0,5 miljonit eurot) ja Ida-Viru Keskhaigla (0,4 miljonit eurot).

Erialade lepingumahud nii summa kui ka ravijuhtude osas on üle 100% täidetud 20 erialal. Nendest enim infektsioonhaiguste ja nefroloogia, uroloogia gastroenteroloogia, kardiokirurgia, otorinolaringoloogia, reumatoloogia ja taastusravi erialal.

Lepingujuhud on jäänud täitmata 14 erialal. Enim alatäidetud on esmase järelravi (mõju Rakvere Haigla, Kallavere Haigla, Elva Haigla, Raplamaa Haigla ja Viljandi Haigla lepingu alatäitmisel), kutsehaiguste eriala (mõjutab Põhja-Eesti Regionaalhaigla lepingu alatäitmine), luuüdi transplantatsioon (mõju Tartu Ülikooli Kliinikumi lepingu täitmisel), organsiirdamised, peritoneaaldialüüs (mõjutab Põhja-Eesti Regionaalhaigla lepingu alatäitmine) ning sünnitused (alla 80% juhud täidetud Pärnu Haiglal, Järvamaa Haiglal, Hiiumaa Haiglal, Narva Haiglal ja Lõuna-Eesti Haiglal).

2017. aasta II kvartalis kehtestati uus tervishoiuteenuste loetelu, millest tulenevalt muudeti ka ravi rahastamise lepinguid. Kui ravijuhu keskmine maksumus oli I kvartalis esitatud raviarvete alusel kallinenud olulisel määral üheksal erialal (üldkirurgia, neurokirurgia, rindkerekirurgia, veresoontekirurgia, ortopeedia, pediaatria, infektsioonhaiguste, sisehaiguste, nefroloogia) ning organsiirdamiste ja luuüdi transplantatsioonide osutamisel, siis I poolaasta kehtivate (korrigeeritud lepingud) lepingute täitmise alusel esines oluline (üle 10%) ravijuhu keskmise maksumuse kallinemine vaid organsiirdamiste (ja luuüdi transplantatsioonide osutamisel. Teiste erialade ravijuhu keskmise maksumuse kallinemine jäi alla 7%.

Alljärgnevas tabelis on esitatud andmed haiglavõrgu arengukava haiglate I poolaastaks sõlmitud eriarstiabi lepingute täitmise kohta.

Tabel 25. Haiglavõrgu arengukava haiglate eriarstiabi lepingute täitmine tuhandetes eurodes ja ravijuhtude arv

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta leping		2017 I poolaasta tegelik		Lepingu täitmine	
	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv
Piirkondlikud haiglad								
Tallinna Lastehaigla SA	11 580	90 075	12 521	85 090	12 671	84 997	101%	100%
ambulaatorne	4 349	77 947	4 495	76 530	4 555	76 999	101%	101%
päevaravi	6 283	9 833	958	2 150	978	2 384	102%	111%
statsionaarne	948	2 295	7 068	6 410	7 138	5 614	101%	88%
TÜ Kliinikum SA	71 417	268 391	75 464	263 163	76 288	272 081	101%	103%
ambulaatorne	23 855	237 499	24 545	234 316	25 173	243 368	103%	104%
päevaravi	4 596	8 262	4 634	7 901	4 655	8 366	100%	106%
statsionaarne	42 966	22 630	46 285	20 946	46 460	20 347	100%	97%
Põhja-Eesti Regionaalhaigla SA	73 822	185 325	79 348	190 730	80 351	192 289	101%	101%
ambulaatorne	23 349	163 130	24 542	168 323	24 813	170 014	101%	101%
päevaravi	3 481	4 537	3 626	4 477	3 750	4 803	103%	107%
statsionaarne	46 992	17 658	51 180	17 930	51 788	17 472	101%	97%
Keskhaiglad								
Ida-Tallinna Keskhaigla AS	39 023	253 233	39 902	230 913	41 369	244 164	104%	106%
ambulaatorne	16 482	230 907	16 369	209 251	17 128	221 696	105%	106%
päevaravi	3 935	8 019	4 257	8 129	4 366	8 278	103%	102%
statsionaarne	18 606	14 307	19 276	13 533	19 875	14 190	103%	105%
Lääne-Tallinna Keskhaigla AS	21 525	162 386	22 237	152 794	22 595	160 015	102%	105%
ambulaatorne	8 972	149 255	9 165	141 137	9 314	148 509	102%	105%

päevaravi	2 095	2 957	2 187	2 812	2 144	3 021	98%	107%
statsioonarne	10 458	10 174	10 885	8 845	11 137	8 485	102%	96%
SA Ida-Viru Keskhaigla	13 775	85 150	14 398	87 468	14 781	87 819	103%	100%
ambulaatorne	4 824	76 865	5 147	80 144	5 234	80 207	102%	100%
päevaravi	1 089	1 945	1 144	1 923	1 206	2 082	105%	108%
statsioonarne	7 862	6 340	8 107	5 401	8 341	5 530	103%	102%
Pärnu Haigla SA	13 926	99 352	14 294	95 762	14 737	99 081	103%	103%
ambulaatorne	4 961	89 475	5 096	86 914	5 221	89 946	102%	103%
päevaravi	971	3 181	987	2 869	1 025	3 097	104%	108%
statsioonarne	7 994	6 696	8 211	5 979	8 491	6 038	103%	101%
Üldhaiglad ja kohalik haigla								
Järvamaa Haigla AS	2 607	22 023	2 684	21 541	2 661	21 535	99%	100%
ambulaatorne	1 193	20 241	1 218	19 976	1 213	19 976	100%	100%
päevaravi	124	392	129	383	131	389	102%	102%
statsioonarne	1 290	1 390	1 337	1 182	1 317	1 170	99%	99%
Kuressaare Haigla SA	3 431	25 103	3 613	24 405	3 701	25 815	102%	106%
ambulaatorne	1 110	22 712	1 113	22 194	1 159	23 603	104%	106%
päevaravi	174	311	215	342	192	304	89%	89%
statsioonarne	2 147	2 080	2 285	1 869	2 350	1 908	103%	102%
Sihtasutus Läänemaa Haigla	2 004	17 248	2 034	15 655	2 078	16 035	102%	102%
ambulaatorne	705	15 786	670	14 361	666	14 689	99%	102%
päevaravi	74	300	75	300	81	309	108%	103%
statsioonarne	1 225	1 162	1 289	994	1 331	1 037	103%	104%
AS Rakvere Haigla	4 099	26 386	4 063	24 353	4 207	24 753	104%	102%
ambulaatorne	1 396	23 148	1 366	21 484	1 402	21 809	103%	102%
päevaravi	169	675	215	699	226	724	105%	104%
statsioonarne	2 534	2 563	2 482	2 170	2 579	2 220	104%	102%
Lõuna-Eesti Haigla AS	3 150	19 549	3 094	18 522	3 284	19 174	106%	104%
ambulaatorne	932	16 640	938	16 015	971	16 596	104%	104%
päevaravi	246	752	243	719	257	729	106%	101%
statsioonarne	1 972	2 157	1 913	1 788	2 056	1 849	107%	103%
SA Narva Haigla	6 549	45 244	6 548	42 000	6 382	41 321	97%	98%
ambulaatorne	2 207	39 408	2 054	36 997	2 000	36 486	97%	99%
päevaravi	288	666	381	736	363	724	95%	98%

statsionaarne	4 054	5 170	4 113	4 267	4 019	4 111	98%	96%
Viljandi Haigla SA	5 463	34 898	5 561	33 352	5 646	33 334	102%	100%
ambulatoorne	1 626	31 524	1 620	30 158	1 622	30 190	100%	100%
päevaravi	197	614	229	687	236	688	103%	100%
statsionaarne	3 640	2 760	3 712	2 507	3 788	2 456	102%	98%
Valga Haigla AS	1 957	16 568	2 080	15 940	2 167	17 275	104%	108%
ambulatoorne	708	14 920	741	14 459	772	15 683	104%	108%
päevaravi	174	521	179	495	189	516	106%	104%
statsionaarne	1 075	1 127	1 160	986	1 206	1 076	104%	109%
SA Hiiumaa Haigla	745	5 061	828	5 239	802	4 992	97%	95%
ambulatoorne	200	4 493	191	4 626	185	4 432	97%	96%
päevaravi	510	426	84	165	68	148	81%	90%
statsionaarne	35	142	553	448	549	412	99%	92%
Põlva Haigla AS	2 010	14 117	2 128	14 137	2 124	13 881	100%	98%
ambulatoorne	646	12 287	668	12 344	668	12 154	100%	98%
päevaravi	122	587	144	621	144	640	100%	103%
statsionaarne	1 242	1 243	1 316	1 172	1 312	1 087	100%	93%
Sihtasutus Raplamaa Haigla	1 894	16 422	2 046	16 977	1 971	15 930	96%	94%
ambulatoorne	849	15 129	870	15 614	850	14 826	98%	95%
päevaravi	137	380	179	450	178	361	99%	80%
statsionaarne	908	913	997	913	943	743	95%	81%
Jõgeva Haigla SA	1 383	9 152	1 435	8 367	1 495	8 587	104%	103%
ambulatoorne	485	8 173	465	7 421	483	7 602	104%	102%
päevaravi	33	104	34	94	34	93	100%	99%
statsionaarne	865	875	936	852	978	892	104%	105%
HVA haiglad kokku	280 360	1 395 683	294 278	1 346 408	299 310	1 383 078	102%	103%
ambulatoorne	98 849	1 249 539	101 273	1 212 264	103 429	1 248 785	102%	103%
päevaravi	24 698	44 462	19 900	35 952	20 223	37 656	102%	105%
statsionaarne	156 813	101 682	173 105	98 192	175 658	96 637	101%	98%

Eraldis riigieelarvest (10 miljonit eurot)

2017.a riigieelarvest laekunud 10-st miljonist eurost 6,4 miljonit planeeriti sihtotstarbeliselt 2017. aasta statsionaarse kardioloogia ja neuroloogia lepingutesse piirkondlikes- ja keskhaiglates eesmärgiga parandada nendel erialadel plaanilise ravi kättesaadavust ennetamaks infarkte ja insulte ning tagamaks nende diagnoosidega haigetele õigeaegne kvaliteetse

ravi osutamine. 1,5 miljonit eurot suunati bioloogilise ravi uute isikute kasvuks ning 2,1 miljonit eurot eriarstiabi kättesaadavuse parandamiseks.

Lisaressursi jaotamisel kardioloogia ja neuroloogia erialal kesk- ja piirkondlike haiglate vahel võtsime arvesse raviastutuste varasemat praktikat ning infarkti (I21-I22) ja insuldi (I60-I64) haigete osakaalu statsionaarse kardioloogia ja neuroloogia kogumahust.

2017. aasta lepingutesse said riigieelarvest eriarstiabi kättesaadavuse parandamiseks tehtud eraldisega täiendava lisarahastuse 6 haiglat (Põhja-Eesti Regionaalhaigla, Ida-Viru Keskhaigla, Tartu Ülikooli Kliinikum, Lääne-Tallinna Keskhaigla, Ida-Tallinna Keskhaigla, Pärnu Haigla).

Statsionaarse kardioloogia erialal on 2017. aasta I poolaasta leping rahaliselt täidetud kallimaks kujunenud ravijuhtu keskmise maksumuse (+7,7%) tõttu. Lepingusse antud ravijuhud tervikuna jäid alatäidetuks. 2016. aasta I poolaastaga võrreldes vähenes ületöö 187 juhu võrra. Ületööd esitati kokku 4% poolaasta juhtudest.

Võrreldes aastataguse perioodiga on erialal tervikuna paranenud kättesaadavus, suurenenud on teenuse osutamise maht, tõusnud on infarkti preventatiivne tegevus (sh juhupõhisem käsitlus) ning vähenenud ületöö esitamine:

- Paranenud kättesaadavuse osa - isikute arv järjekorras on vähenenud kokku 13%, ooteaeg keskmiselt 2 kuud, ooteaeg ravile on lühenenud 4 päeva võrra. Teenust osutatakse järjekorra alusel, valdav osa patsientidest saab ravi kokkulepitud ajal. Vähenes ületöö esitamine.
- Suurenenud on teenuse osutamise maht, sealhulgas on tõusnud plaanilise töö osakaal - 2017. aasta I poolaastal esitati raviarveid statsionaarse kardioloogia erialal tervikuna 4,7% enam, plaaniliste raviarvete osakaal eriala juhtudest tõusis 3%.
- Suurenenud on perkutaansete kardiovaskulaarsete operatsioonidega DRG-ga ravijuhtude ja isikute arv, seda eeskätt Põhja-Eesti Regionaalhaiglas, Pärnu Haiglas ja Ida-Tallinna Keskhaiglas. Koronaarangioplastika teenusega raviarveid on esitatud ühe isiku kohta enam +1%. Tõusnud on koronaarstentide panek ravijuhtu raames ja isikule.
- Üldhaiglates ei ole infarkti (I21-I22) esmadiagnoosiga ravijuhtude arv vähenenud.

Statsionaarse neuroloogia eriala tervikuna 2017. aasta I poolaastal on nii juhtude kui summa osas alatäidetud. Alataitmist mõjutavad eeskätt Põhja-Eesti Regionaalhaigla ja Ida-Viru Keskhaigla lepingute täitmine. Võrreldes 2016. aasta I poolaastaga vähenes ületöö kokku 367 ravijuhtu võrra. Ületööd esitati kokku 7% juhtudest.

Võrreldes aastataguse ajaga on erialal tervikuna paranenud kättesaadavus, insuldihaigete ravi on koondunud piirkondlikutesse haiglatesse ja Ida-Viru Keskhaiglasse, vähenenud on insuldihaigete ravi üldhaiglates ning ületöö esitamine:

- Plaanilisele ravile ootavate isikute arv tervikuna on vähenenud 33%; keskmine ooteaeg oli praktiliselt 2 kuud; aasta võrdluses on ooteaeg lühenenud 12 päeva võrra. Teenust osutati tervikuna suures osas isikustatud järjekorra alusel.
- 2017. aasta I poolaastal esitati tervikuna 16,7% enam ravijuhte, plaaniliste raviarvete osakaal eriala juhtudest tervikuna vähenes 2% (insult hospitaliseeritakse vältimatu abi korras).
- Spetsiifilise peaajuveresoonte haiguste DRG rühma raviarvete osakaal kõigist DRG-dest tõusis võrreldes eelmise aastaga tervikuna 2% (asutuseti 2-4%).
- Üldhaiglates on insuldi (I60-I64) esmadiagnoosiga ravijuhtude arv vähenenud.

1.4. Õendusabi

Õendusabi eelarve planeerimisel lähtuti kindlustatute hinnatud ravivajadusest ehk nõudlusest õendusabi tervishoiuteenuste järele.

Õendusabi eesmärgiks on patsiendile parima võimaliku elukvaliteedi ja toimetuleku saavutamine või säilitamine. Õendusabi vajavad patsiendid, kes ei tule iseseisvalt toime kroonilistest haigusest tingitud erinevate häirete ja puuete tõttu. Enamasti on tegemist eakate inimestega. Patsiendi omaosalus iseseisvas statsionaarses õendusabis on 15%.

Tabel 26. Õendusabi eelarve täitmine tuhandetes eurodes ja ravijuhtude arv

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta eelarve		2017 I poolaasta tegelik		Eelarve täitmine	
	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv
Statsionaarne õendusabi	11 721	8 956	12 540	9 348	12 499	9 636	100%	103%
Koduõendus	3 343	18 769	3 468	18 855	3 484	19 377	100%	103%
Kokku	15 064	27 725	16 008	28 203	15 983	29 013	100%	103%

2017. aasta I poolaastal osutati statsionaarse õendusabi teenust 7173 inimesele. Statsionaarse õendusabi teenust saanud inimeste arv on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga kasvanud 6% ning teenuse kordade arv on kasvanud 10%. Kordade arvu muutus tuleneb laboratoorsete uuringute kasvust, mis on seotud voodipäevade kaasajastamisega. Voodipäeva piirhinnast arvestati välja laboriuuringuid, kuna uuringud võivad olla teostatud juba eelnevalt perearstide poolt, seega ei ole täiendavad uuringud eriarstiabis vajalikud. Samuti võimaldab muudatus paremini jälgida patsiendi ravis tegelikult kasutatud teenuseid ja kulutusi uuringutele. Juhul kui laboratoorsed uuringud on vajalikud, kodeeritakse need edaspidi eraldi raviarvele.

Koduõendusteenust osutati I poolaastal 5579 inimesele, teenust saanud inimeste arv on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga veidi kasvanud. Koduõenduse rahastamise kasv võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on seotud inimese kohta esitatud ravijuhtude arvu kasvu ehk visiitide kasvuga.

Tabel 27. Õendusabi visiidid

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta tegelik		Muutus võrreldes 2016 I poolaastaga	
	Visiite	Inimesi	Visiite	Inimesi	Visiite	Inimesi
Koduõendus	132 264	5 508	134 306	5 579	2%	1%

Õendusabi kättesaadavus

01.07.2017 seisuga on õendusabi ravijärjekordadesse registreeritud üle 1600 vastuvõtu. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on ravijärjekordadesse registreeritud teenustele pöördumiste arv nii koduõenduses kui statsionaarses õendusabis vähenenud. Õendusabi teenuse kättesaadavus võrreldes 2016 I poolaastaga on parananud, ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttudest 95% toimub ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse⁴ piires, st üldiselt on ooteajad ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse piires.

Tabel 28. Õendusabi ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv

	01.07.2016		01.07.2017		Muutus võrreldes 2016. aastaga
	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekorra maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekorra maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades
Koduõendus	682	74%	479	94%	-203
Statsionaarne õendusabi	1 695	97%	1 167	95%	-528
Kokku	2 377	90%	1 646	95%	-731

⁴ Statsionaarses õendusabis on ravijärjekorra lubatud maksimumpikkus 3 kuud, koduõenduses 2 nädalat.

Õendusabi lepingute täitmine

Õendusabis sõlmitakse lepingute rahalised mahud esimeseks ja teiseks poolaastaks, esimeses poolaastas täitmata lepingumaht ei kandu automaatselt teise poolaastasse üle. Poolaasta sees on lepingu täitmine olulises osas sõltuv raviasutuse töökorraldusest. Raviasutusel on kohustus tagada ravijärjekorrad haigekassa nõukogu otsusega sätestatud eesmärkide piires, käsitledes kindlustatu terviseprobleemid õigeaegselt. Haigekassa jaoks on oluline, et arstiabi kättesaadavus ei halveneks.

Tabelis 29 on esitatud koondandmed haiglavõrgu arengukava haiglate ja valikupartnerite I poolaastaks sõlmitud lepingute täitmise kohta.

Õendusabi lepingud kokku on summaarselt normtäitmises. Ravijuhu keskmine maksumus on osutunud teivikuna madalamaks lepingulisest, võimaldades teha mõnevõrra enam ravijuhte nii koduõenduses kui statsionaarses õendusabis.

Statsionaarses õendusabis on lepingujuhud mõnevõrra ületäidetud odavama ravijuhu keskmise maksumuse arvel. Oluline ravijuhu keskmise maksumuse kallinemine esineb Põhja-Eesti Regionaalhaiglal ja Lääne-Tallinna Keskhaiglal.

Tabel 29. Õendusabi lepingute täitmine tuhandetes eurodes

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta leping		2017 I poolaasta tegelik		Lepingu täitmine	
	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv
HVA haiglad	8 570	10 991	9 238	11 618	9 160	11 762	99%	101%
Piirkondlikud haiglad	1 075	1 278	1 189	1 317	1 189	1 349	100%	102%
Keskhaiglad	3 746	3 673	4 005	4 207	3 978	4 130	99%	98%
Üldhaiglad ja kohalik haigla	3 749	6 040	4 044	6 094	3 993	6 283	99%	103%
Valikupartnerid	6 494	16 734	6 912	16 922	6 823	17 251	99%	102%
Kokku	15 064	27 725	16 150	28 540	15 983	29 013	99%	102%

Tabelis 30 on esitatud andmed haiglavõrgu arengukava haiglate I poolaastaks sõlmitud õendusabi lepingute täitmise kohta.

Tabel 30. Haiglavõrgu arengukava haiglate õendusabi lepingute täitmine tuhandetes eurodes

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta leping		2017 I poolaasta tegelik		Lepingu täitmine	
	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv
Piirkondlikud haiglad								
TÜ Kliinikum SA	814	1 073	886	1 097	886	1 145	100%	104%
Põhja-Eesti Regionaalhaigla SA	261	205	303	220	303	204	100%	93%
Keskhaiglad								
Ida-Tallinna Keskhaigla AS	1 346	1 716	1 433	1 773	1 433	1 753	100%	99%
Lääne-Tallinna Keskhaigla AS	1 278	647	1 379	1 061	1 379	942	100%	89%
SA Ida-Viru Keskhaigla	427	600	448	625	422	625	94%	100%

Pärnu Haigla SA	695	710	745	748	744	810	100%	108%
Üldhaiglad ja kohalik haigla								
Järvamaa Haigla AS	269	447	290	460	289	472	100%	103%
Kuressaare Haigla SA	390	685	417	703	402	712	96%	101%
SA Läänemaa Haigla	228	342	244	346	244	346	100%	100%
AS Rakvere Haigla	387	1 032	430	1 020	430	1 024	100%	100%
Lõuna-Eesti Haigla AS	452	664	484	659	484	658	100%	100%
SA Narva Haigla	671	921	721	937	721	990	100%	106%
Viljandi Haigla SA	406	816	443	820	443	928	100%	113%
Valga Haigla AS	250	340	268	335	268	360	100%	107%
SA Hiiumaa Haigla	78	84	83	74	80	73	96%	99%
Põlva Haigla AS	255	322	274	345	274	356	100%	103%
SA Raplamaa Haigla	188	168	202	164	181	152	90%	93%
Jõgeva Haigla SA	175	219	188	231	177	212	94%	92%
HVH haiglad kokku	8 570	10 991	9 238	11 618	9 160	11 762	99%	101%

1.5. Hambaravi

Kõige suurema osa hambaravi teenustest moodustab kuni 19-aastaste laste hambaravi. Täiskasvanute hambaraviteenuste eest võtab haigekassa tasu maksmise kohustuse üle ainult vältimatu abi osutamise korral. Hambaravi rahalisi hüvitisi (proteesihüvitis, hambaravihüvitis) vaadeldakse haigekassa aruandes eraldi – hamba- ja proteesihüvitistest annab ülevaate käesoleva aruande peatükk 7.

Hambaravi eelarve planeerimisel lähtuti kindlustatute hinnatud ravivajadusest ehk nõudlusest hambaravi tervishoiuteenuste järele.

I poolaasta laste hambaraviks ja täiskasvanute vältimatuks hambaraviks oli planeeritud 12,9 miljonit eurot. Eelarve on nii laste hambaravis kui täiskasvanute vältimatu hambaravi osas alatäidetud. Ravijuhud on täitmata ortodontias. Üheks eelarve alatäitmise põhjuseks on hambaravi ja ortodontia teenuste kaasajastamine, kus seoses teenuste kodeerimise muutusega on ravijuhu keskmine maksumus hambaravis kujunenud oluliselt odavamaks.

2016. aastal kaasajastati ja korrastati nii hambaravi kui ka ortodontia teenuste nimekirja, standardkulused, piirhindu kui ka rakendustingimusi. Mõlema eriala kaasajastamisel arvestati 2017. aasta piirhindades 10%-lise rahalise kogumõju muutusega. Täiendavalt lisandus üldkulude kasvust tulenev mõju. Hambaravi kaasajastamisega menetleti ka uute teenuste taotlusi, mis kõik rahuldati.

Täiendava lisakulu töid kaasa taotlused ortodontia näidustuste laiendamiseks, mille puhul haigekassa võtab üle tasu maksmise kohutuse.

Tabel 31. Hambaravi eelarve täitmine tuhandetes eurodes ja ravijuhtude arv

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta eelarve		2017 I poolaasta tegelik		Eelarve täitmine	
	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv
Laste hambahaiguste ennetus ja ravi	9 311	193 169	10 891	190 306	9 872	191 862	91%	101%
Ortodontia	2 369	29 298	3 004	31 225	2 389	30 545	80%	98%
Täiskasvanute vältimatu hambaravi	594	11 720	722	11 639	661	12 026	92%	103%
Kokku	12 274	234 187	14 617	233 170	12 922	234 433	88%	101%

2017. aasta I poolaastal tasus haigekassa 98 182 lapse hambahaiguste ennetamise ja ravi eest, 14 442 lapse ortodontia teenuse eest ning 9 230 inimese vältimatu hambaravi eest. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on kõige enam vähenenud hambahaiguste ennetuse ja ravi saanud laste arv.

Hambaravi kättesaadavus

01.07.2017 seisuga on hambaravi järjekordadesse registreeritud kokku ligi 17 500 vastuvõttu. Ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv hambaravis on vähenenud 8% ja seda nii laste hambaravi kui ortodontia ravijärjekorda registreeritud vastuvõttude suurenemise tõttu (ravijärjekorras on broneeritud vastuvõtte 8% vähem, 2015. aasta sama perioodiga võrreldes aga 6% rohkem).

Teenuse kättesaadavus on paranenud. Laste hambaravi ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttudest toimub 93% ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse⁵ piires, ortodontias 99%. Haigekassa üheks prioriteediks on hambahaiguste ennetuses laste hõlmatuse suurendamine.

Tabel 32. Hambaravi ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv

	01.07.2016		01.07.2017		Muutus võrreldes 2016. aastaga
	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekorra maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekorra maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades
Laste hambaravi	15 157	92%	14 217	93%	-940
Ortodontia	3 828	65%	3 273	99%	-555
Kokku	18 985	87%	17 490	94%	-1 495

⁵ Plaanilise hambaravi ravijärjekorra lubatud maksimumpikkus alla 19-aastastele kindlustatud isikutele on kroonilise pulpiidi korral 1 nädal; lihtkaarise ja kroonilise periodontiidi korral 2 kuud; ortodontiliste teenuste korral 9 kuud.

Hambaravi lepingute täitmine

Tabel 33. Hambaravi lepingute täitmine tuhandetes eurodes

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta leping		2017 I poolaasta tegelik		Lepingu täitmine	
	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv	Summa	Ravijuhtude arv
HVA haiglad	1 469	31 260	1 699	30 376	1 570	30 382	92%	100%
Piirkondlikud haiglad	795	19 290	923	18 788	881	19 173	95%	102%
Keskhaiglad	514	8 813	591	8 606	527	8 345	89%	97%
Üldhaiglad ja kohalik haigla	160	3 157	185	2 982	162	2 864	88%	96%
Valikupartnerid	10 805	202 927	12 210	200 189	11 352	204 051	93%	102%
Kokku	12 274	234 187	13 909	230 565	12 922	234 433	93%	102%

Hambaravi lepingud on tervikuna ravijuhtude osas täidetud, summa on jäänud alatäidetuks kokku ligi 7% ravijuhu keskmise maksumuse odavnemise tõttu. Lepingute täitmisel on olulise osakaaluga valiku asutused, kes tervikuna on ületanud ravijuhud nii laste hambaravis, täiskasvanute vältimatus abis kui ortodontias.

Laste hambaravi lepingud on summaarselt ligi 6% alatäidetud, kuid juhud ületatud. 43 asutuse summa on täidetud alla 75%. Oluline summa alatäitmine tuleneb valiku asutustest, kus ka suuremamahuliste lepingu omajate juhud ja lepingusumma on alatäidetud (Tallinna Hambapolikliinikul) ning üld- ja keskhaiglatest (Järvamaa Haiglas nii summa kui juhud täidetud alla 60%; Lääne-Tallinna Keskhaigla summa alatäidetud oluliselt odavama ravijuhu keskmise maksumuse tõttu).

Täiskasvanute hambaravi lepingusumma on alatäidetud ligi 10%, ravijuhud ületäidetud, mis on tingitud olulisest ravijuhu keskmise maksumuse odavnemisest.

Ortodontia lepingumahud on tervikuna ületatud, summad ravijuhu keskmise maksumuse odavnemisest tingituna alatäidetud.

2. Tervise edendamine

Haigekassa tervise edendamise tegevused on seostatud rahvastiku tervise arengukavaga, kus peamised tegevused on suunatud inimeste teadlikkuse kujundamisele ja tervisekäitumise suunamisele. Tervise edendamisele on 2017. aastaks planeeritud 1,4 miljonit eurot, millest I poolaastal on kasutatud 839 tuhat eurot.

Tabel 34. Tervise edendamise eelarve täitmine tuhandetes eurodes

	2016 I poolaasta tegelik	2017 I poolaasta eelarve	2017 I poolaasta tegelik	Eelarve täitmine
Laste tervislikule arengule suunatud tegevus	134	148	203	137%
Patsiendi teadlikkusele suunatud tegevused	255	362	361	100%
Esmatasandi võimestamine	0	21	25	119%
Tervishoiusüsteemi arendamine	102	186	250	134%
Kokku	491	717	839	117%

Aasta esimeses pooles viisime läbi kaks laiaulatuslikku naistele suunatud kampaaniat rinnavähi ja emakakaelavähi sõeluuringute teemal, kus eesmärgiks on tõsta naiste ja elanikkonna teadlikkust vähi ennetamisest ning suurendada teenusega hõlmatust sihtrühma seas. Käesoleval aastal uuendati mõlema kampaania kontseptsiooni.

Veebruaris teavitasime raadio ja välimeedia vahendusel elanikkonda perearsti nõuandetelefonist 1220. Perearsti nõuandetelefoni kampaania eesmärgiks on suunata inimene esmase ja mitte eluohtliku tervisehäda korral pöörduma nõuandetelefonile, kus ta vajadusel erakorralise meditsiini osakonda suunatakse.

Projektidest kuulutasime aasta alguses välja mitu plaanipärast hanget. Üheks neist oli patsiendi teadlikkusele suunatud „Terviselehtede“ projekti hanked, mille eesmärgiks on terve aasta vältel kõige loetavamates üleriigilistes väljaannetes anda infot ravikindlustuse, tervise edenduse ning ennetuse kohta, muutes seeläbi kindlustatut teadlikumaks tema võimalustest tervishoius.

Kuulutasime välja ka laste tervislikule arengule suunatud projektide hanked, kus otsisime partnereid järgmistele projektidele: „Raseduskriisi nõustamine“, „Laste hammaste tervis“, „Tervise edendamine lasteaias ja koolis“, „Kaitse end ja aita teist ohutusallane noortelaager“ ja „Päästeala noortelaager“. Kõik KEAT laagrid (kokku 16) on esimeseks poolaastaks edukalt toimunud.

Suve alguses toimus Nordea Kontserdimajas Tervisedenduse Konverents. Konverentsi peamiseks koostööpartneriteks olid Tervise Arengu Instituut, Sotsiaalministeerium, Maailma Terviseorganisatsioon ja Tallinna Ülikool. Konverents keskendus eaka inimese heaolule ja tervise parendamise võimalustele. Konverentsil osales peaaegu 400 inimest, kus tagasiside küsimustikele vastanud olid 99% kas korraldusega väga rahul või rahul.

I poolaastal alustasime ka Euroopa ravikindlustuskaardi teavitustegevusega, kus tegime koostööd Eesti suurima reisibürooga, saates nende klientide teenindustesse jaotamiseks ERK kaardi infovoldikud ning infokirja büroo töötajatele kaardist ja selle võimalustest.

Laste tervisealastest materjalidest trükkisime kordusena kroonilise haigusega lastele ja nende lähedasele trükise „Diabeet lastel ja noortel“, mis jagatakse sihtrühmale läbi Eesti Laste ja Noorte Diabeedi Ühingu.

Koostöös Eesti Hambaarstide Liiduga on laste tervise projekti raames valminud lastele ning lapsevanematele suunatud veebilehe ning sotsiaalmeedialehe „Suukooli“ uuenenud meediaplaan. Täiendavalt on Eesti Hambaarstide Liit läbi viinud koolituse koolides ning lasteaedades nii lastele kui haridustöötajatele ning korraldanud esimesed töötoad „Laste vabariik 100“ projekti raames. Lisaks kuulutasime välja laste hammaste tervisele suunatud loovlahenduse hanke, mis on ettevalmistus sügiseseks kampaaniaks.

Juunikuus edastasime otsepostitusena kogu elanikkonnale haigekassa uuendatud infoteatmiku, mis annab ülevaate riiklikust ravikindlustusest, tervishoiusüsteemist ja 2017. aasta olulisematest uuendustest.

3. Kindlustatutele kompenseeritavad ravimid

Ambulatoorseks kasutamiseks mõeldud soodusravimite hüvitamine patsientidele on haigekassa jaoks avatud kohustus. See tähendab, et haigekassa on kohustatud vajaduspõhised ravimid seaduses määratud ulatuses hüvitama ega saa vahendite puudumisele viidates keelduda.

2017. aasta I poolaastal on haigekassa kindlustatutele ambulatoorseks kasutamiseks mõeldud soodustusega retseptiravimeid kompenseerinud 61,7 miljoni euro ulatuses. Poolaasta eelarve on täidetud 95% ja 2017. aastaks planeeritud eelarve 47,1% ulatuses.

Tabel 35. Kindlustatutele hüvitatud ravimite eelarve täitmine tuhandetes eurodes

	2016 I poolaasta tegelik	2017 I poolaasta eelarve	2017 I poolaasta tegelik	Eelarve täitmine
100% kompenseeritavad ravimid	37 483	33 553	31 385	94%
90% kompenseeritavad ravimid	17 853	18 507	17 754	96%
75% kompenseeritavad ravimid	3 054	3 121	2 970	95%
50% kompenseeritavad ravimid	9 435	9 743	9 619	99%
Kokku	67 825	64 924	61 728	95%

Kokku on rahalisi vahendeid kasutatud 2016. aasta I poolaastaga võrreldes 9% ehk 6 miljoni euro võrra vähem. Ravimikasutus, mis väljendub soodusretseptide arvu kasvus, pole võrreldes eelmise aasta I poolaastaga oluliselt muutunud, märkimisväärse languse on teinud aga soodusretsepti keskmine maksumus haigekassale, mis tuleb eelkõige 100% soodusmääraga kompenseeritavate ravimite arvelt. Soodusretsepti keskmise maksumuse hüppeline langus haigekassa jaoks ning sellega seotud ravimite eelarve alatäitmine on peamiselt tingitud haigekassa poolt 100% soodusmääraga kompenseeritava C-hepatiidi ravimi, mille kompenseerimist alustati 2016. aasta algusest, hinna langusest ning lisanduvate patsientide arvu stabiliseerumisest. Erinevalt teistest soodusmääradest on mõõdukas tõus toimunud 50% soodusmääraga kompenseeritavate ravimite soodusretseptide keskmises maksumuses haigekassale, antud juhul on see tingitud uute antikoagulantide laialdasemast kasutusest.

Tabel 36. Soodusretseptide arv ja keskmine maksumus haigekassale eurodes

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta tegelik		Muutus võrreldes 2016 I poolaastaga	
	SR arv	SR keskmine maksumus haigekassale	SR arv	SR keskmine maksumus haigekassale	SR arv	SR keskmine maksumus haigekassale
100% kompenseeritavad ravimid	479 373	78,19	486 866	64,46	2%	-18%
90% kompenseeritavad ravimid	1 474 019	12,11	1 496 573	11,86	2%	-2%
75% kompenseeritavad ravimid	289 666	10,54	290 481	10,22	0%	-3%
50% kompenseeritavad ravimid	1 858 793	5,08	1 841 773	5,22	-1%	3%
Kokku	4 101 851	16,54	4 115 693	15,00	0%	-9%

Kindlustatu omaosalus on võrdlusperioodil 2% võrra tõusnud. Keskmise soodusretsepti maksumus patsiendile on 2017. aasta I poolaastal 6,80 eurot ja see moodustab 30,26% retsepti kogumaksumusest. Keskmine retsepti maksumus on patsiendi jaoks mõnevõrra kallinenud ning haigekassa jaoks langenud, sellega seoses on tõusnud ka patsiendi suhteline omaosalus.

Analüüsidest omaosaluse tõusu lähemalt selgub, et see on suuresti tingitud mõnest olulisest piirhinna langusest laia kasutusega toimeainete rühmades, mille korral patsientide kohanemine uue ravimivalikuga vajab aega. Näiteks 75% ja 90% soodusmääraga kompenseeritavate ravimite osas on piirhind oluliselt langenud hüpertensiooni ravis kasutataval metoproloolil, telmisartaani ja amlodipiini kombinatsioonil ning hüperkolesteroleemia ravis kasutataval rosuvastatiinil. 100% soodusmääraga kompenseeritavatest ravimitest mõjutab patsientide omaosalust enim glaukoomiravimite kasutamine (timolool+brinsolamiid, timolool+travoprost), mille korral on samuti toimunud piirhinna olulised langused, kuid vaatamata soodsamate alternatiivide olemasolule on patsiendid antud perioodil jäänud kasutama kallemaid preparaate.

Tabel 37. Kindlustatu omaosalus protsentides

	2016 I poolaasta tegelik	2017 I poolaasta tegelik	Muutus võrreldes 2016 I poolaastaga
100% soodusretseptid	3,11	3,62	1%
90% soodusretseptid	28,01	29,42	1%
75% soodusretseptid	39,43	40,71	1%
50% soodusretseptid	64,61	64,14	0%
Kokku	28,75	30,26	2%

4. Ajutise töövõimetus hüvitised

Ajutise töövõimetus hüvitis on rahaline kompensatsioon, mida makstakse töövõimetuslehe alusel ravikindlustatud inimesele, kellel jääb ajutise töövabastuse tõttu saamata sotsiaalmaksuga maksustatud tulu.

2017. aasta I poolaastal maksti ajutise töövõimetus hüvitisi 78,2 miljoni euro ulatuses, mis on 5,4 miljonit eurot rohkem kui eelmise aasta samal perioodil.

Tabel 38. Töövõimetus hüvitiste eelarve täitmine tuhandetes eurodes

	2016 I poolaasta tegelik	2017 I poolaasta eelarve	2017 I poolaasta tegelik	Eelarve täitmine
Haigushüvitised	30 344	32 735	34 471	105%
Hooldushüvitised	13 202	13 464	13 667	102%
Sünnitushüvitised	27 221	29 401	27 761	94%
Tööõnnetushüvitised	2 052	2 457	2 289	93%
Kokku	72 819	78 057	78 188	100%

2017. aasta I poolaastal väljamakstud töövõimetus hüvitistest ületati eelarvet haigushüvitiste ja vähemal määral hooldushüvitiste väljamaksmiste osas. Samal ajal sünnitushüvitiste eelarvestatust väiksem kasutus on eelarve ületamist tasakaalustanud.

Tabel 39. Töövõimetus hüvitiste võrdlus

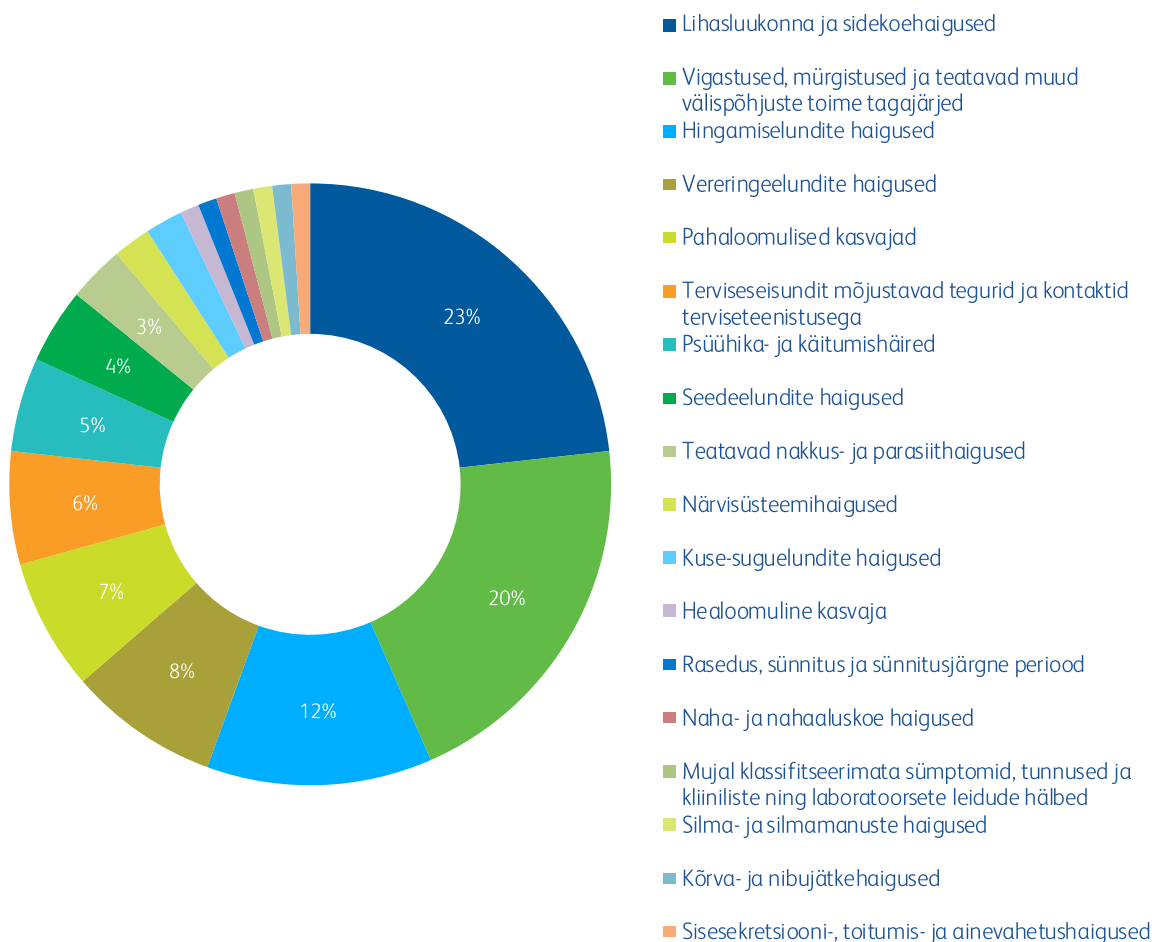
	2016 I poolaasta tegelik	2017 I poolaasta tegelik	Muutus võrreldes 2016 I poolaastaga
Haigushüvitis			
Haigekassa hüvitatud lehtede arv	132 372	144 769	9%
Haigekassa hüvitatud päevade arv	1 736 409	1 876 070	8%
Haigekassa makstud hüvitise summa (tuhat eurot)	30 344	34 471	14%
Ühe päeva keskmine hüvitis (euro)	17,5	18,4	5%
Lehe keskmine pikkus	13,1	13,0	-1%
Hooldushüvitis			
Haigekassa hüvitatud lehtede arv	73 390	74 219	1%
Haigekassa hüvitatud päevade arv	586 982	583 849	-1%
Haigekassa makstud hüvitise summa (tuhat eurot)	13 202	13 667	4%
Ühe päeva keskmine hüvitis (euro)	22,5	23,4	4%
Lehe keskmine pikkus	8,0	7,9	-1%
Sünnitushüvitis			
Haigekassa hüvitatud lehtede arv	5 785	5 551	-4%
Haigekassa hüvitatud päevade arv	806 839	773 813	-4%

Haigekassa makstud hüvitise summa (tuhat eurot)	27 221	27 761	2%
Ühe päeva keskmine hüvitis (euro)	33,7	35,9	7%
Lehe keskmine pikkus	139,5	139,4	0%
Tööõnnetushüvitis			
Haigekassa hüvitatud lehtede arv	3 553	3 870	9%
Haigekassa hüvitatud päevade arv	71 199	77 837	9%
Haigekassa makstud hüvitise summa (tuhat eurot)	2 052	2 289	12%
Ühe päeva keskmine hüvitis (euro)	28,8	29,4	2%
Lehe keskmine pikkus	20,0	20,1	1%
Hüvitised kokku			
Haigekassa hüvitatud lehtede arv	215 100	228 409	6%
Haigekassa hüvitatud päevade arv	3 201 429	3 311 569	3%
Haigekassa makstud hüvitised (tuhat eurot)	72 819	78 188	7%
Ühe päeva keskmine hüvitis (euro)	22,7	23,6	4%

Võrreldes 2016. aasta I poolaastaga suurenes 2017. aasta I poolaastal haigekassa poolt hüvitatud ajutise töövõimetuse hüvitiste lehtede arv 6% ja ühe päeva keskmine hüvitis suurenes 4%. Suurenemise peamiseks põhjuseks on haigestumiste arvu kasv.

Haiguslehtede arvu kasvu I poolaastal põhjustas peamiselt jaanuaris, mais ja juunis suurenenud haigestumiste arv. Haiguslehtede arv kasvas võrreldes eelmise aasta sama perioodiga 9%, hüvitatud päevade arv suurenes 8% ja ühe päeva keskmine hüvitis kasvas 5%. Haigekassa poolt hüvitatud haiguslehe keskmine pikkus on püsinud stabiilsena.

Kõige suuremad diagnoosigrupid 2017. aasta I poolaastal olid haigushüvitiste puhul lihaskontraktsioonid ning sidekoehaigused, vigastused, mürgistused ja teatavad muud välispõhjuste tagajärjed, hingamiseldite haigused, vereringeelundite haigused ning pahaloomulised kasvajaad.

Joonis 8. Haigushüvitiste jagunemine diagnoosigrupiti

Hoolduslehtede arv kasvas võrreldes 2016. aasta I poolaastaga 1%, hüvitatud päevade arv vähenes 1%, ühe päeva keskmine hüvitis kasvas 4% ja lehe keskmine pikkus on püsinud stabiilsena.

Sünnituslehtede kasutamine vähenes I poolaastal eelmise aasta sama perioodiga võrreldes 4%. 20–39 aastastele töötavatele naistele väljastati 2017. aasta I poolaastal 5% sünnituslehti vähem kui eelmisel aastal. Selles vanuses naiste osakaal kõikidest töötavatest naistest, kellele oli väljastatud sünnitusleht, moodustab 94%.

5. Meditsiiniseadmete hüvitised

Meditsiiniseadmehüvitis on haigekassale avatud kohustus sarnaselt kindlustatule kompenseeritavate ravimitega. Haigekassa hüvitab meditsiiniseadmeid kõigile kindlustatutele, kellele arst on määranud selle kasutamise, arvestades meditsiiniseadmete loetelus toodud tingimusi.

Võrreldes 2016. aasta I poolaastaga on meditsiiniseadmehüvitiste maht vähenenud 0,5%. Samal ajal on meditsiiniseadmete kasutajate arv kasvanud ligi 2,4%. I poolaasta eelarve on täidetud summa osas 93%.

Tabel 40. Meditsiiniseadmehüvitiste eelarve täitmine tuhandetes eurodes ja inimeste arv

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta eelarve	2017 I poolaasta tegelik		Eelarve täitmine
	Summa	Inimeste arv*	Summa	Summa	Inimeste arv*	Summa
Esmased varajased proteesid ja ortoosid	870	9 947	866	671	9 588	77%
Glükomeetrite testribad	1 894	34 570	2 000	1 972	35 492	99%
Stoomihooldusvahendid	706	1 491	761	665	1 540	87%
Insuliinipumbad ja insuliinipumba tarvikud	266	301	319	292	329	92%
Insuliini süstevahendi ühekordse kasutusega nõelad	156	7 349	166	166	7 732	100%
Haavasidemed ja haavaplaastrid	31	968	36	32	998	89%
Püsiva positiivrõhu aparaadid ja maskid	660	1 701	750	753	2 067	100%
Lantsetid	47	5 178	54	49	5 623	91%
Muud meditsiiniseadmed	40	301	38	46	523	121%
Kokku	4 670	49 625	4 990	4 646	50 800	93%

* Inimeste arv kokku ei ole summeeritud vaid loendatud, kuna üks inimene võib kasutada mitut meditsiiniseadet.

2017. aasta alguses laiendati oluliselt meditsiiniseadmete loetelu kaudu hüvitatavate meditsiiniseadmete valikut stoomiga ja lümfitursetega patsientidele. Loetellu lisati insuliinipumba saatja pideva glükoosi jälgimisevõimalusega pumpravi vajavatele lastele. Samuti tõsteti trahheostoomiga patsientidele hüvitatavat trahheostoomiplaastrite kogust poolaastas ning laiendati insuliin nõeltele hüvitamistingimusi Parkinsoni tõvega patsientidele. Eeltoodud muudatustest tuleneva meditsiiniseadmehüvitiste mahu kasvuga arvestati 2017. aasta eelarve koostamisel.

Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga (ja ka eelarvesse planeerituga) on kõige enam (ligi 23%) vähenenud ortooside hüvitamine. Samal ajal on ortooside kasutanud patsientide arv vähenenud 3,6%. Käesoleva aasta alguses selgus ulatuslik rikkumine ortopeediliste toodete väljastamisel, mille tulemusena lõpetas haigekassa koostöö kahe suurema ortopeediliste toodete müüjaga.

Kõige enam (üle 14%) on kasvanud unehäirete ravis kasutatavate positiivrõhu seadmete ja nende maskide hüvitamine. Seadmeid kasutanud patsientide arv on samal ajal kasvanud üle 22%.

Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on 15% kasvanud ka muude meditsiiniseadmete hüvitamine, sh eelkõige lümfitursete raviks kasutatavate kompressioontoodete hüvitamine. Samal ajal on neid meditsiiniseadmeid vajanud patsientide arv kasvanud ligi 74%.

Meditsiiniseadmete hüvitamisel on aidanud kulusid vähendada jätkuvalt rakendatav piirhinna põhimõte ning senisest madalamate hindadega uute hinnakokkulepete sõlmimine. Selle tulemusena on hüvitatud meditsiiniseadmeid senisest suuremale hulgale neid vajavatele inimestele kulusid suurendamata. Piirhinnasüsteemi rakendamist jätkatakse ka 2017. aastal, seejuures esmakordselt rakendatakse piirhinna põhimõtteid stoomihooldusvahendite, kompressioontoodete ja püsiva positiivrõhu seadmete maskide osas.

6. Eesti kindlustatu ravi välisriigis

Kindlustatu ravi välisriigis koosneb plaanilisest ravist välisriigis Ravikindlustuse seaduse alusel ning hüvitistest seoses Euroopa Liidu õigusaktidega, kus hüvitise saajaks on Eesti kindlustatu. Tervishoiuteenuste osutamist ning selle eest tasumist reguleerib EL riikide sotsiaalkindlustussüsteeme koordineeriv Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus, millest tulenevad tervishoiuteenuste hüvitised on haigekassale avatud kohustus.

2013. aasta lõpus hakkas Eesti rakendama direktiivi „Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv patsiendiõiguste kohaldamise kohta piiriüleises tervishoius“, mis võimaldab patsientidel minna teise liikmesriiki eesmärgiga saada seal lisaks vajaminevale ravile ka plaanilist ravi. Piiriülese arstiabi hüvitamise tingimused on toodud Ravikindlustuse seaduses. Kulude hüvitamine haigekassa eelarvest toimub Eestis kehtivate tervishoiuteenuste piirhindade alusel.

Tabel 41. Eesti kindlustatu ravi välisriigis tuhandetes eurodes

	2016 I poolaasta tegelik	2017 I poolaasta eelarve	2017 I poolaasta tegelik	Eelarve täitmine
Plaaniline ravi välisriigis	1 155	1 206	1 649	137%
Eesti kindlustatud inimese tervishoiuteenuse hüvitise kulud teises liikmesriigis	2 161	2 605	3 461	133%
Kulud Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi alusel	39	58	55	95%
Kokku	3 355	3 869	5 165	133%

Plaaniline ravi välisriigis

2017. aasta I poolaasta jooksul on haigekassa välisriigis teostatava ravi või uuringute eest tasu maksmise kohustuse üle võtnud 113-lt (sh 61 last) taotluse esitanud kindlustatult: 36 inimest suunati välisriiki ravile ning 63 uuringutele, 13 positiivset otsust tehti luuüdidoonoriga seotud kulude kompenseerimiseks. Ühelt kindlustatult võeti tasu maksmise kohustus üle nii ravi kui ka luuüdidoonori otsinguga seotud kulude osas välisriigis. Negatiivseid otsuseid tehti 5 juhtumi puhul.

Kuna raviarved ei saabu alati taotluse esitamise aastal, sest ravi või uuring võib toimuda hiljem, erineb esitatud raviarvete arv vastava aasta lõikes esitatud taotluste ning haigekassa otsuste arvust.

2017. aasta I poolaastal tasuti plaanilist ravi 1,6 miljonit eurot. Aruandeperioodil esitati teistest riikidest raviarveid 160 isiku kohta. Nendest 38 kindlustatut käisid välisriigis ravil, 95 uuringutel ning 26 kindlustatut olid luuüdidoonori otsinguga seotud kulud. Ühel kindlustatut olid nii ravi kui ka luuüdidoonori otsinguga seotud kulud välisriigis. Võrreldes 2016. aasta I poolaastaga on ravijuhtude arv poole võrra suurem (108 vs 160), kuid ravijuhtu keskmine maksumus on jäänud samaks. Ravijuhtu keskmine maksumus oli 10 306 eurot (2016. a 10 692 eurot).

Eesti kindlustatud inimese tervishoiuteenuse hüvitise kulud teises liikmesriigis

2017. aasta I poolaasta eelarveks planeeriti 2,6 miljonit eurot, tegelik eelarve täitmine oli 3,5 miljonit eurot (133%). Antud summast tehti 27 tuhande euro ulatuses tagasimakseid Eesti kindlustatutele vajamineva arstiabi eest. Vajamineva arstiabi tagasimakseid tehakse kindlustatud isikutele sel juhul, kui mingil põhjusel ei olnud isikul teises liikmesriigis viibimise ajal kaasas Euroopa ravikindlustuskaarti ning talle esitati arve. Ülejäänud tervishoiuteenuse hüvitise kulud moodustavad Eesti kindlustatud, kellel on õigus saada teises liikmesriigis elades arstiabi.

Hüvitised patsiendiõiguste direktiivi alusel

Patsiendiõiguste direktiivi alusel esitati 2017. aasta I poolaastal 39 hüvitistaotlust teises liikmesriigis saadud ravi eest, mille kompenseerimine toimub vastavalt haigekassa tervishoiuteenuste loetelus sätestatud hindadele. Kindlustatud käisid ravil kõige enam Soomes (10 taotlust) ja Saksamaal (10 taotlust). Järgnesid Läti (5 taotlust), Hispaania (3 taotlust), Luksemburg (2 taotlust) ja Belgia (2 taotlust). Ühe korra esitati taotlusehüvitis, kui ravi oli saadud Leedus, Itaalias, Inglismaal, Tšehhis, Rootsis, Iirimaa ja Bulgaarias.

Menetletud taotluste alusel tehti kindlustatutele tagasimakseid 55 tuhande euro ulatuses. Siia hulka kuuluvad lisaks neli 2016. aasta lõpus esitatud taotlust, mille menetlemine ja hüvitamine toimus 2017. aasta alguses.

7. Hambaravi- ja proteesihüvitised

Hambaraviteenuse hüvitis on rahaline kompensatsioon, mida makstakse sotsiaalministri määrusega sätestatud sihtgruppidele hambaraviteenuse kättesaadavuse parandamiseks.

2017. aasta I poolaastal esitati ligi 71 tuhat hambaravi- ja proteesihüvitise avaldust. Esitatud avalduste alusel hüvitati kindlustatutele hambaraviteenust 4,9 miljonit euro eest, eelarve kasutus oli 95%.

Tabel 42. Hambaraviteenuse hüvitiste eelarve täitmine tuhandetes eurodes ja avalduste arv

	2016 I poolaasta tegelik		2017 I poolaasta eelarve		2017 I poolaasta tegelik		Eelarve täitmine	
	Summa	Avalduste arv	Summa	Avalduste arv	Summa	Avalduste arv	Summa	Avalduste arv
Proteesihüvitis	3 944	21 396	4 018	23 104	3 886	20 961	97%	91%
Hambaravihüvitis	1 075	53 996	1 100	51 252	987	49 871	90%	97%
Kokku	5 019	75 392	5 118	74 356	4 873	70 832	95%	95%

Hambaraviteenuse hüvitise avalduste arv on võrreldes eelneva aasta sama perioodiga kahanenud kõikides liikides. Rasedate ja alla 1-aastase lapse emade puhul on avalduste arvu vähenemist mõjutanud sündide arvu vähenemine.

Tabel 43. Hambaravihüvitiste avalduste arv hüvitise liigiti

	2016 I poolaasta tegelik	2017 I poolaasta tegelik	Muutus võrreldes 2016 I poolaastaga
Rase	2 371	1 765	-26%
Alla 1-aastase lapse ema	2 821	2 537	-10%
Suurenenud hambaravi vajadusega isik	75	69	-8%
Vanadus- või töövõimetuspensionär	48 729	45 500	-7%

8. Muud kulud

Muudes kuludes kajastatakse

- täiendav ravimihüvitis;
- Euroopa kindlustatu tervishoiuteenused.

Tabel 44. Muude kulude eelarve täitmine tuhandetes eurodes

	2016 I poolaasta tegelik	2017 I poolaasta eelarve	2017 I poolaasta tegelik	Eelarve täitmine
Täiendav ravimihüvitis	420	409	343	84%
Täiendav ravimihüvitis	119	122	84	69%
Sihtfinantseeritav ravimihüvitis	301	287	259	90%
EL-i kindlustatu tervishoiuteenused	681	743	722	97%
Kokku	1 101	1 152	1 065	92%

8.1. Täiendav ravimihüvitis

Alates 2016. aastast kajastatakse täiendava ravimihüvitise eelarve täitmisel kunstliku viljastamise ja embrüokaitse seaduse alusel finantseeritav ravimihüvitis.

8.1.1. Täiendav ravimihüvitis

Täiendavat ravimihüvitist saab kindlustatu juhul, kui tema kulutused ravimite loetelu ravimitele ületavad kalendriaastas 300 eurot (mitte arvestades kohustuslikku omaosalust ehk retseptitasu ja piirhinda ületavat summat).

Täiendavat ravimihüvitist maksti 2017. aasta I poolaastal kokku 84 tuhat eurot, mida on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga 35 tuhat eurot vähem.

Tabel 45. Täiendav ravimihüvitis

	2016 I poolaasta tegelik	2017 I poolaasta tegelik	Muutus võrreldes 2016 I poolaastaga
Hüvitatud summa (tuhat eurot)	119	84	-29%
Hüvitist saanud inimeste arv	872	744	-15%
Keskmiselt inimesele makstud summa (eurot)	136	113	-17%

8.1.2. Sihtfinantseeritav ravimihüvitis

Sihtfinantseeritavaks ravimihüvitiseks on kunstliku viljastamise ja embrüokaitse seaduse alusel finantseeritavad ravimid. Ravimihüvitist on võimalik taotleda kuni 40-aastaselt (kaasa arvatud) ravikindlustatud naisel, kellel on meditsiiniline näidustus kehaväliseks viljastamiseks ja/või embrüosiirdamiseks.

2017. aasta I poolaastal finantseeriti riigieelarvest ravimeid 259 tuhande euro eest.

8.2. Euroopa kindlustatu tervishoiuteenused

Teistes EL liikmesriikides kindlustatutel on õigus:

- vajaminevale arstiabile ajutiselt Eestis viibides;
- igasugusele arstiabile Eestis elades.

EL liikmesriikide kindlustatute vajamineva arstiabi eest tasub esmalt haigekassa, aga tervishoiuteenuste kulude lõplikuks kandjaks jääb inimese kindlustajariik.

Eestis ravi saanud teistest EL liikmesriikidest pärit inimeste eest tasuti tervishoiuteenuse osutajatele 710 tuhat eurot ning soodusravimite eest apteekidele 12 tuhat eurot.

Tabel 46. EL kindlustatu tervishoiuteenused

	2016 I poolaasta tegelik	2017 I poolaasta eelarve	2017 I poolaasta tegelik	Eelarve täitmine
Tervishoiuteenused	681	723	710	98%
Ravimid	18	20	12	60%
Kokku	699	743	722	97%

Haigekassa tegevuskulud

Haigekassa ravikindlustuse hüvitiste administreerimiseks oli 2017. aastaks planeeritud 9,9 miljonit eurot, millest I poolaastaks 5,1 miljonit eurot. Tegelikult kasutati vahendeid administreerimiseks 0,4 miljonit eurot vähem kui planeeritud, kokku 4,7 miljonit eurot. Eelarve alatäitmine tuleneb planeeritust väiksematest tööjõukuludest ning muudest tegevuskuludest.

Tabel 47. Haigekassa tegevuskulude eelarve täitmine tuhandetes eurodes

	2016 I poolaasta tegelik	2017 I poolaasta eelarve	2017 I poolaasta tegelik	Eelarve täitmine
Tööjõukulud	3 007	3 221	3 049	95%
Majandamiskulud	776	858	891	104%
Infotehnoloogia kulud	684	495	471	95%
Arenduskulud	153	94	53	56%
Muud tegevuskulud	377	391	238	61%
Kokku	4 997	5 059	4 702	93%

Tööjõukulud

Juuni lõpu seisuga oli haigekassa ressursivajaduseks 211,1 ametikohta, millest 30. juuni seisuga oli täidetud 205 ametikohta. Tööjõukulude eelarve alatäitmine tuleneb täitmata ametikohtadest.

Majandamiskulud

Majandamiskuludes kajastatakse igapäevategevustega seotud kulud, haigekassa töötajate koolituskulud, konsultatsioonide (sealhulgas auditeerimiskulud) ja uuringute kulud ning sisekommunikatsiooni kulud. Majandamiskuludest moodustavad kõige suurema osa ruumide majandamisega seotud kulud, mis I poolaastal olid kokku 369 tuhat eurot. Majandamiskulude ületäitmine tuleneb ruumide majandamiskulude planeeritust suuremast kasutusest.

I poolaastal said valmis Tartu Ülikoolilt tellitud vähkkasvajate ennetustegevuse efektiivsust ja kulutõhusust hindavad analüüsid. Viidi läbi haigekassas töötajate pühendumise uuring ja organisatsiooni kõrgeimate eesmärkide täitmise suutlikust hindav XQ küsitlus. Haigekassa usaldusväarsuse ja avaliku kuvandi hindamiseks tellib haigekassa kvartaalset kuvandiuuringut.

Infotehnoloogia kulu

Infotehnoloogia kulude all kajastatakse haigekassa infotehnoloogiliste seadmete ja tarkvara soetamisega ning süsteemide arendamisega ja hooldamisega seotud kulud. Infotehnoloogia kuludest moodustavad kõige suurema osa seadmete ja tarkvara kulud, mis I poolaastal olid kokku 332 tuhat eurot. Infotehnoloogia kulude alatäitmine tuleneb seadmete ja tarkvara kulude alatäitmisest, mida mõjutasid planeeritust väiksemad litsentsitasud I poolaastal.

Arenduskulud

Arenduskuludes kajastatakse ravikindlustushüvitiste auditeerimise ja konsultatsioonide kulud ning avalikkuse teavitamisega (sealhulgas haigekassa kodulehe arendamisega) seotud kulud. Arenduskulude alatäitmine I poolaastal tuleneb nii tervishoiuteenuste arenduse kui ka väliskommunikatsiooni kulude alatäitmisest. Tervishoiuteenuste arenduskulude alatäitmist mõjutavad väiksemad kulud hinnakirja arendamisega seotud konsultatsioonidele, uuringutele ning eksperthinnangutele. Väliskommunikatsiooni kulude alatäitmist mõjutasid planeeritust väiksemad haigekassa juubeliaasta kommunikatsioonitegevustega ning haigekassa kodulehe arendamisega seotud kulud.

Muud tegevuskulud

Muude tegevuskulude eelarve täitmisel kajastatakse lisaks tegevuskuludelt arvestatud käibemaksule ka tegevuskulude sihtfinantseerimine ning tegevuskulude ja ravikindlustuse kuludega seotud valuutakursi muutustest tulenevad kahjumid. Muudest tegevuskuludest moodustavad kõige suurema osa käibemaksukulud, mis I poolaastal olid kokku 332 tuhat eurot. Muude tegevuskulude eelarve alatäitmine on seotud planeeritud väiksemate käibemaksukuludega, tulenevalt I poolaastaks planeeritud investeeringute edasilükkumisega.

Bilanss

Aktiva

Tuhandetes eurodes	30.06.2017	30.06.2016
Käibevara		
Raha ja selle ekvivalendid	105 512	104 436
Nõuded ja ettemaksed	116 487	107 077
Varud	2	4
Käibevara kokku	222 001	211 517
Põhivara		
Pikaajalised nõuded	343	345
Materiaalne põhivara	966	1 030
Põhivara kokku	1 309	1 375
AKTIVA KOKKU	223 310	212 892

Passiva

Tuhandetes eurodes	30.06.2017	30.06.2016
Kohustised		
Lühiajalised kohustised		
Võlad ja ettemaksed	76 850	50 872
Lühiajalised kohustised kokku	76 850	50 872
Kohustised kokku	76 850	50 872
Netovarad		
Reservid	89 098	80 900
Eelmiste perioodide tulem	76 300	114 093
Aruandeaasta tulem	-18 938	-32 973
Netovarad kokku	146 460	162 020
PASSIVA KOKKU	223 310	212 892

Tulemiaruanne

Tuhandetes eurodes	01.01.2017- 30.06.2017	01.01.2016- 30.06.2016
Laekumised riigieelarvest ja sissenõuded teistelt isikutelt	545 479	507 682
Sihtfinantseerimise tulud	5 798	775
Sihtfinantseerimise kulud	-713	-774
Ravikindlustuse kulud	-566 268	-538 068
Brutotulem	-15 704	-30 385
Üldhalduskulud	-4 464	-4 620
Muud tegevustulud	1 457	2 304
Muud tegevuskulud	-238	-377
Tegevustulem	-18 949	-33 078
Intressi- ja finantstulud	11	105
Aruandeperioodi tulem	-18 938	-32 973

Eesti Haigekassa
2017. aasta I poolaasta aruanne